

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' שלח • ז - טז סיון

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון לז (תתשל"ח)

יום שני פר' בהעלותך ז' סיון 'אסרו חג שבועות'

בתפילת שחרית זכו קבוצה מובחרת מתלמידי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים, שהצטיינו במסגרת מבצע 'שחר אקדמוך' לימוד של לכה"פ ב' שעות לפני התפילה בכל יום, להתפלל בצל הקודש. אחר התפלה זכו הבחורים לעבור בפני הקודש, כ"ק מרן שליט"א הביע קורת רוח מרובה והעריף על הבחורים מברכות קדשו, כן העניק עצות והדרכות בעבודת ה' והאיך להרגיש טעם ומתיקות בתפילה ואמר: כל בחור הרוצה ללמוד משך כל היום צריך לקום גם מוקדם וללמוד לפני התפלה.

אחר התפילה נערך סיום כתיבת האותיות לספר תורה שהוכנס לבית המדרש המרכזי 'אהל נחמיה' פעיה"ק, ע"י בני וחתני הרה"ח ר' משה הכהן ישראלי ז"ל מחשובי ויקירי אנ"ש בב"ב. מרן שליט"א כתב אות ה"א מתיבת 'האותות' בספר התורה, ואיחל מברכות קדשו לבני המשפחה.

לאחמ"כ נערך שמחת הברית לבן הר"ר מרדכי שבתי גולדשטיין מפעיה"ק (בר"ר פסח ז"ל, וחתן להבחל"ח הרה"ח ר' שלמה זלמן וורובל מפעיה"ק).

בשעות אחה"צ נחגגה שמחת הכנסת ספר התורה, בתהלוכה שיצאה מביתו של הרה"ח ר' הלל ישראלי הי"ו מפעיה"ק. ברחובות קריה עמדה החופה המפוארת, וכן רכב מיוחד מואר בשלל אורות לכבוד התורה. בסוף הרחוב עמדו עשרות הילדים מהת"ת מסודרים בסדר ובשורות כאשר לפידים בוערים בידם לכבוד התורה, והלכו בסך לעבר היכל המתיבתא כשמאות הבחורים והאברכים רוקדים בעוז מול הס"ת. ומכובדי וזקני אנ"ש רוקדים עם ספר התורה תחת החופה.

כשהגיעה התהלוכה בסמיכות למעון הקודש ברחוב רב סעדיה גאון יצא מרן שליט"א להשתתף

בריקודין לכבוד התורה. כשהגיעה התהלוכה להיכל המתיבתא, נכנס מרן שליט"א להיכל והנעימו מקהלת המשוררים את השמחה, ורקדו תחילה בני המשפחה עם ספר התורה. כשמרן שליט"א מעודד השירה בחזקה, ומחא כף אל כף לכבוד שמחת התורה.

אח"כ ניגש הרה"ח ר' הלל ישראלי הי"ו והגיש לפני מרן שליט"א הס"ת בידו, ורקד מרן עם הס"ת יחד עם הנדיב הי"ו במשך כמה דקות בהתלהבות, בסיום הכניס מרן שליט"א את הספר לארון קודש, ואמר הקפיטל לדוד מזמור פסוק בפסוק.

לאחמ"כ התיישב מרן שליט"א על גבי מעלות הארון קודש ונשא מדברות קדשו לכבוד המאורע, וזהו תוכנה:

מן השמים נתגלגל שנקבע שמחת סיום כתיבת ספר תורה דייקא ליום הזה אסרו חג דשבועות [בספרים מובא שנהגו להכניס ס"ת חדש בחג השבועות], כי אסרו חג השבועות חשוב יותר מאסרו חג של שאר ימים טובים, שגם בהם יש לעשות איסור לחג באכילה ושתייה (סוכה דף מ"ה ע"ב), שהרי ביום זה של ז' בסיון ניתנה בו התורה, וא"כ באמת מן הראוי היה לעשות החג ביום זה כידוע קושית הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאמר חיקור הדין, חלק ב, פרק טו; והובא במג"א או"ח סי' תצד, ס"א), באשר לכך אנו מכניסין הס"ת ושמחים לגמרה של תורה דייקא כיום שהוא הוא יום מתן תורה.

אלא דאפשר לומר עוד, דהנה נודע קושיית הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות, מאמר חקור דין ח"ב, פט"ו) הובא במג"א (או"ח סי' תצד, ס"א) על מה שאנו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ישראל בכל פרט ופרט כפי שהורה מרע"ה, ורק בגין שבירת הלוחות נגרם השכחה והוצרכו שוב להעמיק בפלפולה של תורה לברר ולבאר אל כל התורה, כאמז"ל בגמ' (תמורה טז, א) דבימי אבלו של משה רבנו נשתכחו ג' מאות הלכות עד שעתניאל בן קנז החזירן מתוך פלפולו עי"ש, כי ע"י פלפול ועיון התורה ניתן לחדש ולהחזיר את הדברים שנשכחו כי בהכרח לדקדק ולעיין בשמעתתא בבונה וסותר ובהיקש דבר לדבר ועי"ז נתרחה הדעת עד אשר מתחדשים הדברים שנשכחו מכבר.

על כן עיקר תורה שבעל פה נתחדש בישראל אחר החורבן דייקא שמתוקף הגלות נתגבר השכחה, והחלו ריבוי הדעות והשיטות כמש"כ הרמב"ם בפיה"מ, ואז סידר רבינו הקדוש את המשניות, ושוב אח"כ באו האמוראים ופירשו המשניות עד שרב אשי סידר את הש"ס תלמוד בבלי ור' יוחנן סידר את תלמוד ירושלמי, כי עד אז היו הוגים רק בתורה שבכתב, ומתוכה למדו וידעו כל מה שנמסר למשה רבינו בהר סיני הלכה למשה מסיני ומסורות וכו'. וכל ענין הפלוגתות והמחלוקות, הראיות וכו' נלמדו ונכתבו רק אחמ"כ.

נמצא מעתה דדייקא על ידי שמעשה שטן הצליח ונשתברו הלוחות ועי"ז נהיה שכחת התורה, בגין כך זכו בני ישראל לכל חלקי הש"ס ומדרשי חז"ל חלק הנגלה שבתורה וחלק הנסתר, פסקי ההלכות וכו'. שהרי לולי כך שהיתה שכחת התורה לא היה שייך שום מחלוקת ושקו"ט כי הכל היה ברור ובהיר כפי שנמסר למשה בסיני, ובכן לא היה מקום לחדש עוד את התורה שבע"פ (וראה עיון יעקב, מנחות דף צ"ט ע"א).

אולם לכאורה האמת אינו כן, שהרי אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"ה, ה"ו) דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש עד סוף כל הדורות הכל ניתן

אומרים בתפילה 'את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו', הלא קיי"ל כר' יוסי דאמר בז' בסיון ניתנה תורה דהא היה פרישה ו' עונות, ולדידן לעולם שבועות בו' בסיון. ותירץ הרמ"ע דבא לרמוז על יום טוב שני של גליות, דהיינו שאמנם יום השני דשבועות בחו"ל הוא ביום ז' סיון יעו"ש. ועדיין יש להבין מפני מה דייקא ביו"ט שבועות ניתנה הרמז ליום טוב שני של גליות.

ויש לבאר דהנה כבר הקשו דלכאורה מהו השמחה הגדולה ביום חג השבועות על שביום הזה קבלנו התורה בסיני, הלא אותם הלוחות הראשונות שהוריד משה מן השמים נשתברו ברדתו מן ההר, כי הגם ששמעו ישראל קול ה' בכח במתן תורה באמרו 'אנכי ה' אלוקיך', בא אותו מעשה לידם וגרם החטא עד שבגין כן וישלך את הלוחות מידי וישבור אותם תחת ההר' (שמות לב, יט) והיו האותיות פורחות באויר (ילקוט מלכים א-פ"ד, סימן ר"ה). ומעתה כיון שנשתברו הלוחות לשמחה מה זו עושה, ועיין במד"ת (פר' נצבין ס"ג) שלוש בריתות כרת הקב"ה עם ישראל כשיצאו ממצרים, אחת כשעמדו לפני הר סיני, ואחת בחורב, ואחת כאן בערבות מואב, ולמה כרת הקב"ה עמהן כאן מפני שאותו הברית שכרת עמהן בסיני בטלוח ואמרו אלה אלהיך, לפיכך חזר וכרת עמהן בחורב וכו', מעתה יותר היה ראוי לקבוע חג לזכר מתן תורה ביום הכיפורים שבו ניתנו לוחות שניות, וע"ד שאמרו חז"ל (תענית דף כ"ו ע"ב) בפסוק (שיר השירים ג, א) ביום חתונתו ביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מתן תורה, ופירש רש"י זה מתן תורה יום הכפורים שניתנו בו לוחות האחרונות.

אלא דבאמת כי שבירת הלוחות היה בכך טובה גדולה לבני ישראל, שהרי אמרו חז"ל (עירובין דף נ"ד ע"א) אלמלי לא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל, כי היה כל התורה מאיר לישראל באור בהיר וצח לדעת מה יעשה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

תורה שבכתב, כי כאמור היו משיגים ומבינים הכל מתוך עצם התורה עצמה, אלא שהחטא גרם ששכחו ולא ידעו היאך להחכים בתורה להבין מתוך התורה שבכתב את כל דברי התורה שבע"פ, (וראה בספה"ק מלא העומר בסוה"ס, קשר סוף התורה לתחילתה, עמ' שצו, טו"ב).

ולעתיד לבוא בעת ביאת משיחנו, או אז יקויים בנו הכתוב (ישעי' מ, ה) ונגלה כבוד ה', יל"פ דאמז"ל אין כבוד אלא תורה (אבות ו, ג), והיינו שאז יתגלה ויוודע לעין כל, וישיגו להבין ולהשכיל היאך שכל התורה כולה גם מה שנתחדש בדורות האחרונים הכל כאשר לכל רמוז בתורה שבכתב.

כאשר אור חדש על ציון תאיר נראה עין בעין את כל האורות שבתורה, ונבין כל מילוי האותיות ומילואי המילואין וכו' על נכון, ויווכחו לדעת שבכל אות ואות יש בהם תורה שלימה, ועל זה רמז מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע (בעש"ט עה"ת, פרשת נח, אות פג) בביאורו בפסוק (ירמיה ז, יא) 'שאל לך אות', שכל ימי חייו של האדם עלי אדמות צריך הוא לשאול ולשאוף להבין אות אחת בתוה"ק עי"ש, כי כל אות ואות בתורה הק' יש לה מילואים ומילואי מילואים לאין גבול וקצבה, והתורה הק' ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים.

עפי"ז יובן מה שהביא רש"י מהמכילתא עה"פ (שמות כ, טו) וכל העם רואים את הקולות שהיו רואים את הנשמע, וכבר הקשה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי סיון, מאמר ה) דלכאוו' מפני מה הוצרכו לנס זה, והא לא עביד קוב"ה ניסא למגני. ולהנ"ל יובן שפיר דעל כן היו רואים את הנשמע, כי היו רואים על הלוחות כל התורה שבכתב ושבעל פה מרישא עד סיפא, וראו גם כל מה שנרמז במילואי האותיות ומילואי מילואיהם, בתגין ובטעמים בשרטוט ובלבן, וכל מה שעתיד להתחדש עד סוף כל הדורות, את הכל ראו חקוק על הלוחות, רואים את הנשמע, היינו שגם חלק התורה שבעל פה אשר הוא בבחי' שמיעה גם זאת ראו חקוק על הלוחות, כי מעשה אלוקים אין לו גבול וקצבה, וכלול היה בלוחות הברית כל חלקי התורה, אשר

למשה רבינו ע"ה בסיני, והכל היה חקוק על הלוחות, והיינו שכל אימת שהאדם מחדש איזה חידוש אמת לאמיתה של תורה, אם בקושיא ותירוץ, או ראייה ביאור וחידוש וכו', הרי שכל זה היה חקוק על הלוחות, ומקור הדברים מצינו כבר בזוה"ק, וכן כתב הרא"ש (נדרים דף ל"ח ע"א) **כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורת האותיות ובצרוף האותיות** (פ"י בחסר ויתר ושנוי לשון האותיות), שכל התורה כולה היה חקוק בלוחות אשר המה מכתב אלוקים.

כאמור בתורה שבכתב נרמז כל התורה כולה בראשי תיבות וסופי תיבות, חילופי תיבות ותמורי תיבות, ואף במילואי האותיות, וכשזוכה האדם הישראלי להעמיק חקר לחדש פנינים ומרגליות בעסק התורה, דברים ראויים ונכונים, ימצא חידושו מפורשים בתוך אותיות התוה"ק, דהיינו שמתגלה לפניו צירוף המילואים ומילואי המילואים ומוצא את דבריו כתובים ומפורשים בתוה"ק.

אמור מעתה, דבאמת גם לולי שנתהוה השכחה היה מקבלים ולומדים את כל דברי התורה גם מה שנתחדש על ידי חכמי התורה ראשונים ואחרונים, והיו זוכים לחכמת התורה כמו שהקב"ה נתן התורה לבני ישראל בהר סיני, שנכלל בה כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

כמ"פ שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע מש"כ המפ' (ראה פרישה יו"ד, סי' ע"ר, ס"ק ח) שישנו כמה וכמה מיני קריאות בתורה על ידי האותיות הטעמים הנקודות והתגין, [שכל אחד מהם הוא בהעלם יותר, דהא הטעמים נמסרו לנו בהלכה למשה מסיני וכו'], ואף בלבן שבקלף והשרטוט [שעליה אמרו חז"ל (מגילה דף ט"ז ע"ב) הפסוק (אסתר ט, ל) דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה], שמכולם אפשר לקרוא וללמוד כל חלקי התורה, יעו"ש. והיינו דאף חלק התורה שבעל פה, הכל רמוז בכתב ובקלף שבס"ת. ולזה היתה התורה כתובה לפניו ית"ש אש שחורה ע"ג אש לבנה (תנחומא בראשית, א), והזוכה יכול לקרוא גם בחלק הלבן שבקלף ומשרטוטי השורות.

נמצא דלולי גרימת החטא הכל היה בכלל

כולם כאמור מפי הגבורה שמענו כאמור. אלא דעל ידי שבירת הלוחות נגרם כי ברבות הימים נסתם כל חזון ושוב לא השיגו לדעת ולהבין את כל התורה כולה מתוך התורה שבכתב. ואולם אבינו מלכנו אב הרחמן הטוב ומטיב אשר צפה וקרא הדורות מראש, וראה את אשר יהיה מראשית ועד אחרית, כי יבוא עת וזמן אשר יפלו ממדריגה זו ולא יהיו יכולים לראות את הנשמע, ולהשיג מהתורה שבכתב כל התורה כולה, ואילו לא היה נכתב חלק התורה שבע"פ והיו צריכים להשיגה רק על ידי הראיה בכתב התורה, הרי שבדורות הללו דורות האחרונים היה חלילה משתכח כל חלק התורה שבע"פ. על כן סיבב המסבב כל הסיבות הבורא ב"ה שיהיה משה רבינו ע"ה משבר הלוחות, ואף הקב"ה הסכים על ידו, ואמר לו 'אשר שיברת' (שמות לד, א) 'ישר כחך ששיברת' (שבת דף פ"ז ע"א), וזה היה מחסד א"ל ב"ה ומרוב רחמנותו וחסדו על ישראל קדושים, שישבר משה הלוחות ומתוך כך נשתכחה תורה מישראל, ושוב הוצרך לחדש את חלק התורה שבעל פה, על ידי חכמי הדורות שהעמיקו בפלפולה של תורה עד שזכינו שרבינו הקדוש סידר את המשניות, ורשב"י הק' ותלמידיו כתבו את ספר הזוה"ק, וכן נכתבו כל מדרשי חז"ל, ואחריהם דברי האמוראים וכו'. והיינו כי המגיד מראשית אחרית ראה כי בהמשך ירידת הדורות אילולי יכתבו את התורה שבע"פ עלולה היא שתשכח לגמרי מפי ישראל חלילה. ונמצא איפה שכבר במעמד מתן תורה הכין הקב"ה התרופה לקיום חלק התורה שבע"פ, על ידי שנתגלגל מן השמים ענין שבירת הלוחות.

ובכלל התורה שבע"פ הוא ענין יום טוב שני של גלויות, והוא מגזירת חז"ל אשר מקיימים אף כהיום הזה, אף דאנן בקיאים בקביעא דירחא ואין טעם ביו"ט שני של גלויות, אלא מה שהורו חז"ל (ביצה דף ד' ע"ב) הזהירו במנהג אבותיכם בידיכם, זמנין דגזרי המלכות גזרה ואתי לאקלקולי, יעו"ש.

ומעתה יובן שפיר מה שראו חז"ל לקבוע זכר ליום טוב שני של גלויות דייקא למחרת שבועות, כי כשיתמה האדם לשמחה מה זו עושה ביום מתן

תורה, הלא אותן הלוחות שהוריד משה מן השמים נשתברו, ויותר היה ראוי שלא לשמוח בהאי יומא, על כן נקבע בחג הזה זכר ליום טוב שני של גלויות אשר הוא מדברי חז"ל, לרמז דאדרבה על ידי שבירת הלוחות זכינו שיהא גם לנו בעניותינו - שאין אנו זוכים להבין את עמקות התורה להוציא את כל דברי התורה מתוך התורה שבכתב - מ"מ חס עלינו הקב"ה ונתגלגל הדבר שיהט גם לנו חלק בתורה שבעל פה.

ויובן בזה מה שלא מצינו כלל מפורש בתורה היום שבו נתן הקב"ה תורה לישראל, כי אם מה שנאמר (שמות לד, כב) וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים, או (שם כג, טז) וחג הקציר בכורי מעשיך וגו', ורבים תמהו ע"כ שלא דיבר הכתוב על חג הזה רק על היותו יום הביכורים ולענין שתי הלחם וכו', אך על עצם הדבר שניתנה בו תורה לא מוזכר כלל, והלא דבר הוא. ולהנ"ל יובן היטב, דעיקר החג בא להורות על מתנת התורה שבעל פה, וכאמור דעל ידי שבירת הלוחות הראשונות שניתנו ביום מתן תורה נתהווה שכחת התורה, ומתוך כך זכינו לחלק התורה שבעל פה, ולכן לא נזכר להדיא יום מתן תורה, להורות שעיקר היום טוב בשבועות הוא על חלק התורה שבעל פה מה שלא נזכר בפירוש בתורה שבכתב.

ויונעץ בזה סיום התורה לתחילתה, דאמרה תורה (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, וברש"י שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר (דברים ט, יז) ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר שברת יישר כחך ששברת, והסמיך ענין לו בראשית ברא אלוקים, ובספה"ק רמזו בראשית אתוון ב' ראשית, שזהו רמז לב' חלקי התורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ובעת הזאת הראה משה לבני ישראל כי ב' חלקי התורה מרועה אחד נתנו ואחד הם, ודלא כהצדוקים וכהביתוסים שכפרו בדברי חכמים, כי אם אדרבה מכירים ויודעים באמונה שלימה כי כל דברי חז"ל ניתנו למשה בהר סיני, ואף כל הצדדים והפלוגתות דרבי יהודה ורבי שמעון,

רבי מאיר ורבי יוסי, בית שמאי ובית הלל וכו' נאמרו לו למשה בסיני, וכדאמרו חז"ל (עירובין דף י"ג ע"ב) אלו ואלו דברי אלוקים חיים, ונודע מ"ש הריטב"א בעירובין שם דשאלו רבני צרפת ז"ל האיך אפשר שיהיו אלו ואלו דא"ח שזה אוסר וזה מתיר, ותרצו דבשעה שעלה משה למרום הראו לו על כל דבר מ"ט פנים להיתר ומ"ט פנים לאיסור, ושאל להקב"ה ע"ז ואמר שזה מסור לחכמי התורה שבכל דור ודור להכריע כמותם, ומסיים שזה מכוין עפ"י הדרוש ובדרך האמת סוד יש בדבר, יעו"ש.

וז"ש אשר עשה משה לעיני כל ישראל שהראה לבני ישראל היאך שכל התורה כולה רמוז בתוך התושב"כ, וזהו לעיני כל ישראל בראשית ב' ראשית שבכתב ושבע"פ, לזה אמרו חז"ל (ויק"ר לו, ד) בראשית בשביל משה שנקרא ראשית, והיינו כי משה רבינו ע"ה הוא גילה והראה לבני ישראל היאך כל חלק התורה שבע"פ רמוז בתורה שבכתב, והורה ולימד לבני ישראל ב' חלקי התורה והיו לאחדים בידם.

לכן נתגלגל הדבר מן השמים לשמוח כיום הזה בשמחת התורה בהכנסת ספר תורה חדש להיכל דייקא ביום אסרו חג שבועות, כי עיקר השמחה הוא במה שאנו יודעים כי אין לנו קיום בלעדי ב' חלקי התורה הק', תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כשאנו מלאי תקווה תפילה ובקשה כי נזכה לישועה הגדולה במהרה, ותגלה ותראה מלכותך עלינו, ואז יקויים הפסוק 'ונגלה כבוד ה'", וכאמור דמורה על תורה שאז יתגלה פנימיות התורה שבכתב, ומתוך גוף הספר נוכל להבין ולהשכיל כל התורה כולה, ובשמחת הכנסת ספר התורה בהאי יומא מורים כי עיקר מתן תורה הוא ביום זה אשר הוא יום טוב שני של גלויות שנקבע לפי תקנת חז"ל מחלק התורה שבע"פ וכאמור.

ויש עוד להאריך הרבה כי מה שנסתר מאתנו לדעת ולראות כי כל דברי התורה הם בתוך התורה שבכתב, ומתוך כך הוכרח שיתגלה אלינו על ידי חכמי התורה את חלקי התורה שבעל פה, דבר זה היה בה חסד גדול מאת השי"ת, דהנה נודע מש"כ האריה"ק שהתורה שבכתב היא בבחי' מידת הדין, וזכר לדבר במאה"כ (ירמיה כג,

כט) הלא כה דברי כאש נאום ה', ורמזוהו חז"ל בלשונם "מפי הגבורה שמענו" כי התורה שבכתב היא בחי' דין וגבורה, לא כן התורה שבעל פה שמידתה בחי' רחמים, סימוכין לכך ניתן למצוא בדברי הרא"ש במס' ב"ק (פ"ב, סי' ב) שם מביא לענין מה ששנו חכמים כי חצי נזק צרורות הוי הלכה למשה מסיני, וכותב ד'דברי חכמים לאקולי אתי, יעו"ש, וזה בסוד והחכמה תחיה בעליה כי דברי חכמים מעוררים בחי' חסד ורחמים, ולכן כאשר חטאו בני ומכך ירדה זוהמא לעולם וראה הקב"ה את הקורות לעמו בני ישראל ברוב הגלויות וכו', הקדים להם מדת הרחמים בכך שירדה שכחה לעולם, ועי"ז יצטרכו חכמי התורה להמשיך וללמד את התורה שבע"פ אשר עי"ז יתעורר רחמים משמי שמים להוריק ברכת שמים גם בעת הגלות.

ועל כן צריך להסמיך לימוד תורה שבעל פה ללימוד התורה שבכתב. לכן מה נאה ומה יאה שביום הזה מכניסים ספר תורה החדש להיכל, כי על ידי מתעורר ונזכר תקנת חז"ל לשמור בחו"ל גם כיום יום טוב שני של גלויות והוא תקנת חז"ל בכח התורה שבעל פה, מכך נעשה התעוררות גדולה של רחמים וחסדים, להמתיק מדת הדין ולהפכו למדת הרחמים להיות בבחי' הכתוב (תהלים נב, ג) חסד א"ל כל היום.

*

בעת הזאת בקשתינו כי מדת הרחמים עלינו התגלגלו, כאשר עם בני ישראל בכל קצוות תבל קיבלו עליהם עול תורה מחדש, וגם אחר שנות גלות ארוכות וצרות לא שכחו ועזבו את התורה הק', וגם בעבודתנו אחר גלות ארוכה ומרה עדיין שמחים הם בשמחת התורה, ובוודאי אשר התורה הק' היא עולה ומתחננת על בני ישראל, וכאמרינו בפיוט 'תורה הקדושה התחנני בבקשה', והיא עולה ומבקשת מלפני הבורא ב"ה עוד כמה זמן אהיה חתומה ונעולה באין יודע ומבין, שקוראים בי רק כפי פשטות הכתוב, והיא מתחננת לפני מלכו של עולם שכבר ישכילו בני ישראל להבין ולהשכיל בתורה הק', שיוכלו להבין מתוך הכתב כל התורה כולה.

הכניסו ספר התורה לעילוי נשמת ראש

ובגשמיות על ראשי עם קודש. ויעזור השי"ת ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, אורה ושמחה ישרור באהלם, ונזכה שיתרומם כבוד התורה, ונרקוד עם התורה הק' לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל מברכות קדשו לבני וחתני הרה"ח ר' משה הכהן ישראלי ז"ל, ונכנס לביתו.

אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה. בסיום רקד מרן שליט"א בניגון טובים מאורות, ועברו הקהל לברכת א גוט'ן חודש. אח"כ נכנס לקו"פ הרה"ג ר' ישכר שלמה הלברשטאם שליט"א בן המחותן כ"ק האדמו"ר מגארליץ שליט"א וחתן כ"ק האדמו"ר ממאכנובקה בעלזא שליט"א לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי'.

יום שלישי פר' בהעלותך ח' סיון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר אברהם שמעון פרידמן מבית שמש (ב"ר צבי אלימלך מיוניאן סיטי, וח"ר שמואל שלום גליק מפעיה"ק), ולבן הר"ר חיים ברוך ליפשיץ מפעיה"ק (בהג"ר נפתלי צבי מבית שמש, וחה"ר אברהם אבא פיליפ מפעיה"ק).

בערב קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות מקרב אנ"ש. בין הנכנסים היה הרה"צ רבי יעקב שלמה כהנא שליט"א מזידיטשוב ירושלים, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי'.

כן נכנס לקו"פ המחותן הגאון רבי ברוך שטרנבוך שליט"א רב דחסידי ויזניץ בכרכפלד, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי', וזהו תוכן השיחה: הגר"ב שטרנבוך הגיש הזמנה לרגל שמחת נישואי בתו שתחי'.

מרן שליט"א: שידוך בתוך המשפחה...

אני אומר תמיד שכאשר משתדכים בתוך המשפחה, האבות הקדושים למעלה מכירים טובה על כך שהם יורדים בפעם אחת לשמחות של ב' צאצאים, ואין מטריחים אותם לירד ב' פעמים... הרי לעזוב את הגן עדן ולירד לעולם השפל, אינו דבר של מה בכך... הגר"ב שטרנבוך: יש איזה קבלה עד כמה דורות יורדים האבות?

מרן שליט"א: יש בזה מסורות שונות, וי"א עד עשרה דורות. הגר"ב שטרנבוך: מקובל דמה שידוע שהאבות הקדושים שיורדים לחופה הם עד עשרה דורות, זהו ע"ד המקובל מהגר"א זי"ע בענין 'דור עשירי', שאז נפסק השייכות, כי לכל אדם יש ב' הורים, ודור אחד קודם הוא ד', וכן יותר ויותר עד דור עשירי שהוא

המשפחה הרה"ח ר' משה ע"ה, אשר זוכרני אותו עוד כשהיה מהתלמידים הראשונים כאן במתיבתא, והיה צנוע ומעלי, איש תמים וירא אלוקים, כשעל אף גודל השגותיו היה מתנהג בשפלות ברך, והיה עובד את קונו וצורו בתמימות וביראה טהורה. כשעל אף שסבל הרבה ייסורים בימי חייו, מכל מקום תמיד היתה צהלתו בפניו וקיבל הכל מתוך אמונה תמימה וטהורה, וקיים בעצמו בשלימות הכתוב (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלוקיך.

ובוודאי הוא נייחא גדולה לנשמתו, כי בכל מצוה שעושים לעילוי נשמה הריהו טובה גדולה לנשמה, ועל אף שמתעלים מעלה מעלה בעולמות העליונים גבוה מע"ג גבוה עדיין הוא טובה גדולה עבורם, כי פעולות ומצוות מעשיות אי אפשר לקיים רק בעולם הזה, לא כן בשמים ממעל ששם כולם הם בבחי' עומד, וכדמצינו גבי המלאכים שהם בחי' שהם עומדים וכן כתיב (זכריה ג, ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים וגו'. ובוודאי בזכות זאת יהיה מליץ יושר למשפחה, בניו ונכדיו בליעה"ר, אשר כולם לומדי תורה תלמידי חכמים ויראי ה'.

ויעזור השי"ת ויושפע על כל כלל ישראל שפע ברכה ברוחניות ובגשמיות, וכל ברכות התורה חינא וחיסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי, בני חיי ומזוני שהכל נשפע על ידי התורה הק', וכאשר שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע, ומסתמא אמר זאת בשם צדיקים, שהכתוב אומר 'בראשית ברא', ברא הוא מלשון בריאות, וגם מלשון בנים ע"ד ברא כרעיא דאבוה, וכן מלשון בר ולחם, ורומז על בני חיי ומזוני (וראה בספר ארן עדת, פרשת בראשית, שתיבת 'ברא' בגימטריא 'בני חיי מזוני'). כי על ידי התורה נשפע כל הברכות כולם ברוחניות ובגשמיות. ויונעץ לפי זה נמי סיום התורה לתחילתה, שסיים ואמר אשר עשה משה לעיני כל ישראל, ומלבד מה שהשפיע משה רבינו ע"ה תורה לעיני כל ישראל, שיוכלו לעסוק בתורה הק', בד בבד אף השפיע בראשית בר"א שפע גשמיות לרוב.

ובכל עת אשר ששים ושמחים בשמחת התורה נשפעים שפע ברכות ברוחניות

תתק"ס אבות, ולכן זה בטל"א...

מַרְן שְׁלִיט"א: חז"ל אמרו (ברכות טז, ב) אין קורין אבות אלא לשלושה... וזהו לכל הדורות עד היום הזה...

בישמח משה (פרשת נשא, ד"ה נשא את ראש) הביא מש"כ הרבי ר' אלימלך זי"ע בנועם אלימלך (פרשת נשא, ד"ה נשא את) שהצדיק מקשר את נשמות ישראל לאבות הקדושים וכך זוכים להתעלות. והוסיף על זה בישמח משה, שכל זמן אין הפגם למעלה מגיע לאבות הקדושים אזי יש לו תקוה.

הגר"ב שטרנבוך: באגרא דכלה (פרשת במדבר, ד"ה והלויים למטה אבותם) מבאר הכתוב והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם, שאין לו לאדם לסמוך על זכות אבותיו...

מַרְן שְׁלִיט"א: זהו כשהאדם מצד עצמו אינו עושה שום פעולה, דאז אין לו לסמוך על זכות בלבד, אבל אם משתדל בכל יכולתו בוודאי הוא זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת בזכותם, וכדמצינו הלשון (אבות ב, ב) 'זכות אבותיו מסייעתו'.

הגר"ב שטרנבוך: אכן באגרא דכלה שם כותב שהוא בעצמו אינו מתייגע...

מַרְן שְׁלִיט"א: הזכרתי לאחרונה מהנועם אלימלך בב' מקומות שכותב בענין זה שלא יסמכו על זכות אבות, וכגון מה שכותב בפרשת אמור (ד"ה אמור אל הכהנים) על הפסוק אמור אל הכהנים בני אהרן, שהכהנים לא יסמכו על זכותו של אהרן.

הרי מצינו במדרש (עי' ב"ר עו, ד) ההולך בדרכי אבות אני מתקומם עליו בזכות אבות. והיינו כשהולך בדרכי אבות אזי זכות אבותיו מסייעתו.

הגר"ב שטרנבוך: בגמ' ברכות (ז, א) "כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם"...

מַרְן שְׁלִיט"א: זה אמור לגבי בן של רשע, דכאוחז מעשה אבותיו בידו, מקויים בו פוקד עון אבות על בנים, וכשאיך אוחז במעשה אבותיו מקויים ובנים לא יומתו על אבות.

אבל מדה מרובה טובה, דכאשר יש לו אב צדיק והוא הולך בדרכיו, בוודאי זכות אביו מסייעו.

הגר"ב שטרנבוך: בנועם אלימלך (פרשת קרח, ד"ה ויקח קרח) איתא, דכיון שלא השתמשו בשמו של יעקב במחלוקת קרח, לכן נשאר זכותו לעמידתם על הדוכן, כי האדם יכול להשתמש בזכות אבות רק אם לא

¹ ראה שם זול"ק: והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם. יש לרמז שהתורה מלמדת לנו דעת בפסוק הזה לדורות כי נצחיית היא, דהנה יש לפעמים בני צדיקים שסבורים שהצדקות תחזור לאכסניא שלה ואינם יגיעים לדרכי עבודתו ית"ש, וכסבורים כשאפילו לא יתייגעו להסיר מסך הסכלות לשיהיו דבקים בקונם, יבוא זה להם בירושה זכות אבותיהם. על זה העידה התורה במקרא קודש הלזה והלויים למטה אבותם, ר"ל הרוצים שיבוא להם דביקות בירושה ממטה אבותם (לויים מלשון וילוו עליך, הפעם ילוה וכו'), לא התפקדו בתוכם, לא יזכר ולא יפקד להם הדביקות הזו בתוכיותם ובפנימיותם, רק דמיונות שוא ח"ו, ובזה תבין מאמר חז"ל (גדרים פא, א) הזהירו בבני עניים שמהן תצא תורה, והבן.

² זול"ק: דהנה יש ב' גוונים צדיקים יש צדיקים שנתקדשו מאבותיהם שהיו קדושים ויריאים ושלימים והתורה מחזרת על אכסניא שלה, ויש צדיקים הנקראים נזירים ע"ש פרישותם מעצמם אף על פי שהם בני עניי הדעת והצדיקים ההם לא במהרה הם יכולים ליפול ממדרגתם הקדושה כי אין להם על מה שיסמוכו והם נכנעים בדעתם ומשגיחים על עצמם בעינא פקיא תמיד בלי הפסק. אבל הצדיקים הקדושים שנתקדשו מאבותיהם אף שהם מלאים תורה ומצוות מחמת זכות אבותם מסייעתם לפעמים יכולים לבא על ידי זה פניה וגדלות מזה ויפלו מהר ממדרגתם וזהו אמור אל הכהנים בני אהרן פירוש רמז לאותן צדיקים אשר הם בני צדיקים והם נקראים כהנים בני אהרן תזהיר אותם מאד שלא יעלה על מחשבתם כלל יחוס אבותיהם רק ינזרו ויפרשו לעצמם פרישות מחדש ויבחרו להם הדרך הטובה. וזהו דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל רוצה לומר שגם הם יהיו נזירים ופרושים מעצמם וישגיחו גם כן על עצמם מאוד ולא ישגיחו על זכות אבותם כד' שלא יבא להם חלילה איזה התנשאות מחמת יחוסיהם ותועבת נ"ל כל גבה לב וכו'.

ועוד כתב בפרשת בא (ד"ה א"י דברו): דברו אל כל עדת בני ישראל ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. דהנה השורש כל השרשים לאחוז במדת ענווה, וזה מרומז במלת שה, שהוא מוכנע מכל הצאן. ויש שני בחינות שצריך האדם לשמור ולזרז עצמו במדת ענווה, האחד כמו שאמר הכתוב ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך יפין, פרשתי כבר דהיינו אם תבא למדריגה זאת שתשכח מאיזה עם עתה ומאיזה בית אב אתה מיוחס, אז יתאו המלך מלכו של עולם את יפין. וזהו הפירוש כאן, שה לבית אבות, דהיינו שיהא מוכנע מיוחסו ומבית אבותיו, שה לבית שצריך לשמור עצמו מהגיאיות...

³ ראה בענין זה בספרי הגה"ק מפלאצק זצ"ל: בפ' תבוא, לא יבוא ממזר בקהל ה' גם דור עשירי. ופי' הגה"ק מהרא"ל צינץ מפלאצק זצ"ל ע"פ מ"ש בירושלמי (הובא בהרא"ש פ' גה"נ וטו"ד ס"י ק'), ד'בריה' בטלה בתתק"ס, וע"פ החשבון של עשרה דורות נמצא, כי בדור הראשון יש להבין חצי חלק ממזרות מאביו שהוא חצי הגוף, בדור שני חלק רביעי, בדור שלישי שמינית, בדור רביעי ט"ז, בדור חמישי ל"ב, בדור שישי ס"ד, בדור שביעי קכ"ח, בדור שמיני רנ"ו, בדור תשיעי תקי"ב, ובדור העשירית פחות מחלק האלף, והו"א שיהיה מותר לבוא בקהל מפני שכבר בטל אז חלק הממזרות לגמרי, ע"כ כתבה תוה"ק שעכ"ז גם דור עשירי לא יבוא בקהל ה', ע"כ ודפח"ח.

² ראה שם: כי הצדיק הוא מעלה את העולם כולו והוא נושא אותם על ידי דבקותו וקדושתו, ועל ידי זה הוא מקרב אותם לעבודת הבורא יתברך שמו... אך פשוטי בני אדם אשר נשמתם אינה כל כך במדריגה גדולה, גם הם צריכים עליה ונשיאות ראש, ולמה יגרעו ובמה הם יכולים להנשא, כיון שהם למטה לזה צריך הצדיק לקשר אותם באבות הקדושים הכלולים מכללות ישראל ואז יתעלו למעלה על ידם. וזהו לפעמים כתיב לבית אבותם קודם למשפחותם, על שצריכים לקשר אותם באבות תחילה כדי להעלות אותם בתוך שאר משפחות ישראל, ובאותן שהם צדיקים שנשמתם הוא מעולם העליון, הוא להיפך, שמעלין אותם סדר מתתא לעילא, מתחילה למשפחותם ואחר כך לבית אבותם לקשר אותם עם מדריגות האבות גם כן ודו"ק.

¹ ראה שם בישמח משה: ולי נראה להמתיק, על פי מה שכתבתי למעלה בסיום ויחי על הפסוק (תהלים מט, כ ובתפלה למשה שם) תבא עד דור אבותיו וגו', על פי האור החיים בפרשת קרח במ"ש על המדרש (סנהדרין ק"ט ע"ב) קרח (במדבר טז א), שעשה עצמו קרחה, בן יצהר שהרתיח כל העולם כצהרים וכו', עיין שם וש"י. והנה המבואר דכל זמן שהגוימה אינו מגיע עד שרשו בהאבות שהם עיקר האילן, אינו נכרת לנצח, מה שאין כן אם ח"ו מגיע עד שם. והנה איתא (במסכת ברכות דף ט"ו ע"ב) אין קורין אבות אלא לשלשה. והנה שם בסימן מ"ט (תהלים מט טו) מדבר ברשעים כצאן לשאול שתו וגו', לזה אמר תבא עד דור אבותיו, ר"ל אם רעתם תבא עד שרשם בהאבות, דהיינו דור אחר דור למפרע עד דור האבות, עד נצח לא יראו אור, והבן. והמבואר שם דמי שפגם, רק שלא פגם כל כך שיהיה הפגם מגיע בשורשו לשרש אברהם יצחק ויעקב שנקראו אבות כאמרם אין קורין אבות אלא לשלשה, יש לו תקנה, עיין שם.

השתמש בו לדברים אחרים.

מין שליט"א: בשביל לכרך אחרים בוודאי עוזר זכות אבות... מצינו בתוס' (גיטין פת, ב ד"ה במילתא דשכיחא) במה שדנים דיני קנסות בבבל, משום דשליחותיהו דארץ ישראל קעבדינן, ואף שבבל עצמה אין בי"ד סמוכין, והקשו התוס' והרי האידנא ליכא סמוכין בא"י ומשני דשליחותיהו דקמאי עבדינן, ואמרתיה בזה דאם עונש וקנס אפשר ליתן מכוח שליחותיהו דקמאי הרי שמרובה מידה טובה ממידת פורענות וכ"ש לצד הטוב, ואף אם האדם כשלעצמו אינו אווז בזה ואין ביכולתו להשפיע, אך מכח שליחותיהו דקמאי יכולים להמשיך ולפעול אצל בני ישראל.

מין אאדמו"ר זי"ע סיפר על הרה"ק רבי לייבוש מברעזאן זצ"ל בעל אמרי יהודה - מין אאדמו"ר זכר אותו מצעירותו, כשביקר פעם אצל אביו הרה"ק מרודניק - שלאחר פטירת אביו הרה"ק רבי פייבוש מברעזאן זי"ע, חתנו של הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע, רצו החסידים למנות אותו על מקום אביו, אף שהיה צעיר לימים, אבל כיון שהרגיש בעצמו שאינו ראוי לאותה איצטלא, נסע אל מין הדברי חיים לקבל עצתו. בהגיעו לצאנז שטח ספקותיו ולבטיו בפני מין הדברי חיים, בהדגישו שהוא מרגיש באמת שאינו במדרגת אביו הקדוש וממילא אינו ראוי למלא מקומו. אמר לו מין הדברי חיים, שאם בשעה שיהודי יכנס אליו למסור לו קוויטל ולתנות בפניו את כאבו וצערו על חולה שיש לו בתוך ביתו או על פרנסתו המצומצמת - ירגיש על גופו ובשרו את צערו של היהודי כאילו היתה צרתו הפרטית ממש, ידע שהוא ראוי לקבל קוויטלעך ויוכל לפעול ישועה. האמרי יהודה רומז זאת בספרו.

הגר"ב שטרנבוך: מצינו הלשון בחז"ל (בבא קמא צב, ב) המתפלל בעד חברו 'הוא' צריך לאותו דבר, היינו שהוא מרגיש ממש כאילו הוא צריך לאותו דבר שהשני צריך...

מין שליט"א: בדברי חיים (פרשת בהר) מביא מאמר הגמ' (בבא בתרא י, א) "וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא אם אלקים אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסן, א"ל כדי שניצולו אנו בהם מדינו של גיהנם, א"ל אדרבה זו שמחייבתן לגיהנם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו

ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס אליו, ואתם קרויים עבדים שנאמר (ויקרא כה, כה) כי לי בני ישראל עבדים, אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וצוה עליו שלא להאכילו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרויים בנים דכתיב (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקים". ולכא' קשה מה השיב לו ר"ע, הא כשאין עושין רצונו של מקום קרויים עבדים (בגמ' שם), ועני זה מסתמא בחבלי עווננו נתפס והוא בבחי' עבד, והדרא קושיא לדוכתא, דהאיך מותר לסייע בעדו.

ומתרץ, דהנה עם בני ישראל מאוחדים המה כאיש אחד ובלב אחד, וכל אדם מישראל מרגיש בצערו ובחסרונו של חברו, וכאשר העני שרוי בצער על שאין בידו די מזונותיו עבורו ועבור צאצאיו, אזי העשיר מרגיש בכך וכואב לו ככאבו הפרטי כי איככה יוכל לראות באבדן מולדתו, ולכן אף שהעני נענש על עוונותיו ונקרא עבד, מ"מ כיון שעיי"ז נגרם צער אף להעשיר שהרי לא יוכל לאכול ביודעו שהעני רעב ללחם, ולא יוכל ללבוש בגדיו כאשר העני הולך עירום, אזי מותר לו לפרנס את העני כדי לבטל את הצער שלו, כי הרי עליו לא נגזר שיצטער.

הגר"ב שטרנבוך: מצינו בגמ' (ברכות כז, ב) לגבי ר' אלעזר בן עזריה "דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה", ורואים שזכות אבות מגין...

מין שליט"א: בכל התפילות אנו מזכירים "חוזר חסדי אבות". **הגר"ב שטרנבוך:** זקני כ"ק האדמו"ר המקור ברוך מסערת ויזניץ זצ"ל ביאר הגמרא (ברכות ג, א) "מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם", בדרך משל למלך שבא לבקר חיילותיו, שהוא רואה רק את בגדיהם ולבושם ובודק ברק הכפתורים והנעלים, ואינו מתעניין כלל מה נעשה מתחת לבגדים ואם יש לו כל הצטרכויותיו. מה שאין כן באב המבקר את בנו, שהוא רוצה גם לידע מה נעשה תחת הבגדים, ופותח את מעילו לראות האם חולצתו טובה או קרועה, ואם חמה דיה או לא, וכן בודק כל הצטרכויותיו.

וז"פ אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו, היינו בבית הכנסת, כשאדם מוכתר ומעוטף בטלית ותפילין, ומחיצוניותו הוא נראה יפה ונאה, ואי אפשר לידע מה

הבורא. וזה שפרש"י, ולא הזכיר בן יעקב וכיון שלא נזכר שמו על המחלוקת, אזי בוודאי נזכר שמו לעבודת הבורא. והיכן נזכר שמו ומפרש שנזכר שמו על הדוכן והבן.

¹ בפרשת בא, וז"ל: וכמו שאמר לי אדמו"ר הקדוש מסאנץ בשעה שבאתי אליו לסמיכה אחר פטירת אאמו"ר, אמר לי בזה הלשון, כשיבואו לפניכם להתפלל עבורם, לא תתפללו מחמת המעות שיתן, רק תרחמו עליהם ברחמנות ותתפללו עליהם, ויוושעו, הגם שיתן מעות יהיה התפילה מצד רחם עליו. וכן כתב עוד בפרשת פינחס: כמו שאמר לי אדמו"ר הקדוש מצאנז ז"ל, אם יבוא אליכם אדם בבקשה, תתפללו עבורו מחמת רחמנות שיהי' לכם עליו, ועיי"ז תוכלו להעיר רחמי שמים לאיש המבקש.

¹ ראה שם וז"ל: ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, פרש"י ולא הזכיר בן יעקב שביקש כו' והיכן נזכר שמו על קרח בהתיחסם על הדוכן. ויש לדקדק על קושיות רש"י ז"ל והיכן כו', מה היה קשה אם לא היה נזכר שמו בשום מקום. ויש לפרש שרש"י ז"ל כיון בקושיתו להורות לנו דבר גדול, כי היה קשה לרש"י בהפסוק מה לנו ליחוסו בן יצהר כו', אלא פירושו הוא שלקח את היחוס הזאת למחלוקתו וחלק עליהם מחמת יחוסו, ולא זכר את יחוס של יעקב במחלוקתו שביקש כו', ושורש הדבר שזכות אבות הוא דבר גדול ועומדת לו לאדם בשעה שהוא רוצה לעבוד את ד' שיהיה לו סייעתא מן השמים לעשות המצות בשלימות. וזאת אינו אלא כשלא לקח מעלת היחוס לצד אחר, אזי בוודאי עומדת לו לעבודת

והרה"ק תפס מחשבתו והסתובב אליו ואמר: וכולן נסקרין בסקירה אחת...
מרן שליט"א: ידוע כן שתפיסת מחשבה אצל צדיקים היה מדרגה הכי קטנה...
האדמו"ר מבערגסאז: עוד סיפר זקני זצ"ל, שבפולין היה עניות ודחקות כידוע, אבל בזידיטשוב אצל הרה"ק מהרי"א היו הרבה גבירים, כי הוא השפיע עשירות. ופעם אמר לו צדיק אחד, שצריכים להשפיע יותר יראת שמים ורוחניות... השיב לו הרה"ק מהרי"א, בתפילת 'אנא בכח' אומרים "ברכם טהרם", קודם להשפיע ברכה ממילא יהיה טהרם...
 אם אין קמח אין תורה...
מרן שליט"א: ידוע כן מהרה"ק מלובלין זי"ע שהיה דרכו להשפיע פרנסה.

לאחמ"כ הגיע מרן שליט"א לאולמי שיקאגו שע"י מרכז רפואי צאנז פעיה"ק, להשתתף בשמחת השבע ברכות שנערך לכבוד החתן אורי שרביט נ"י, מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל מברכות קדשו לחתן נ"י, ולכל הנוכחים. מרן שליט"א בירך השבע ברכות, ואח"כ קם לריקוד של שמחה.

יום חמישי פר' בהעלותך י' סיון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן שמואל נ"י בן הרה"ח ר' יוסף אלימלך לידר מעיה"ק צפת, ע"ב העסקן הרה"ח ר' שמואל בורד מפעיה"ק מנהל כוללי הש"ס.

יום שישי פר' בהעלותך י"א סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אליהו נ"י בן הרה"ח ר' יחזקאל דויטש מבית שמש, ולהבחור הבר מצוה חיים אלישע נ"י בן הר"ר מנחם זאב פרידמן מאלעד (ב"ר יצחק ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' שמחה דוד וקסמן מפעיה"ק).
 אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר נחום וינברג מפעיה"ק (ב"ר אלחנן מחיפה, וח"ר ברוך פרקש מפעיה"ק).

שב"ק פר' תזריע ר"ח ניסן - 'שבת החודש'

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - העסקן לבית צאנז הרה"ח ר' הערשל רייכמן מפעיה"ק.
 בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' אהרן בורד מירושלים, מה ידידות - הרה"ג ר' מרדכי שבת וייצנער ממאנסי.
 בברכהמ"ז על הכוס כובד - המחותן הגאון רבי מנחם מענדל טוביאס שליט"א רב קהילת זרכי שמואל בב"ב. ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, וברש"י

טמון בפנימיותו, אשרי לו כשהשי"ת בבחינת מלך. אולם מה לו לאב שהגלה את בניו, כשהשי"ת יתנהג אתנו בבחינת אב ויהא מעונין לדעת גם מה נעשה תחת הטלית והבגדים, לבקר את הפנימיות ולא רק החיצוניות, כי אז אוי לנו שתתגלה צורתנו האמיתית... שמחת חתן הוא לכאורה כבוד המקום, ואין שייך לומר שהחתן מוחל ואינו צריך שישמחו אותו...
מרן שליט"א: הרי זהו שמחה של מצוה ולא שמחה גשמית... ויש גם ענין של לשמח את הכלה.
 ואחלו מרן שליט"א מברכות קדשו ונפרדו לשלום.

יום רביעי פר' בהעלותך ט' סיון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אריה ליב נ"י בן הרה"ח ר' ישראל מאיר שטרן מפעיה"ק, ע"ב הרה"ג ר' מרדכי שבת וייצנער ממאנסי (בה"ר יוסף דוד מפעיה"ק).

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע הגיע לביקור בקו"פ כ"ק האדמו"ר מבערגסאז שליט"א, לרגל שמחת נישואי בנו החתן נ"י, וזהו תוכן השיחה:
האדמו"ר מבערגסאז: אוחזים כעת בשבוע אחרי מתן תורה. הרי כל עניני נישואין למדים ממתן תורה (תשב"ץ קטן, סימן תסז).

מרן שליט"א: חז"ל אמרו (יבמות סב, ב) השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה. נמצא שנישואין הוא כעין קבלת התורה, ולכן למדו עניני הנישואין ממתן תורה.
האדמו"ר מבערגסאז: יום חתונתו זה מתן תורה (תענית כו, ב).

היום חל היא"צ של זקני הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, והוא איחל לזקני הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע, שיקויים בו לא ימושו מפיק ומפי זרען ומפי זרע זרען מעתה ועד עולם.

האמרי יוסף סיפר שהיה פעם בחג השבועות אצל הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב, וכשקרא את עשרת הדברות ראה בחוש שהוא עומד באויר.

כעין זה מסופר שהרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע היה פעם בסוכות אצל הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, וראה עליו כשנטל הד' מינים שהוא מרחף באוויר. ואחר כך אמר לו הרה"ק מבעלזא, הלא נאמר 'ולקחתם לכם', שצריכים לקחת עצמנו לתוך ד' המינים.

מרן שליט"א: איתא בדברי חיים (פרשת בחקותי) שהצדיקים המופשטים מגשמיות יכולים לרחף באוויר. גם על מרן הדברי חיים מסופר, כאשר נכנס לבית המדרש בראש השנה לתקיעת שופר, היה מרחף באויר.
האדמו"ר מבערגסאז: בח' הארון שאינו מן המדה.

זקני כ"ק האדמו"ר ממאקאווא זצ"ל היה נין של הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, ושמע מהגאון גאב"ד טשעביץ זצ"ל שאביו הגאון הכוכב מיעקב זצ"ל היה פעם על יו"ט בזידיטשוב, וראה בליל יו"ט, שהציבור עוברים להתברך והרה"ק מברך כל אחד בפרטיות במאור פנים, והיה קצת חידוש בעיניו.

או כרב חסדא דרק ביו"ט שחל בער"ש נאסר, והשיב כך שנו רבותינו אין מדליקין בש"ש ביו"ט דייקא, והיינו כרב חסדא דהמשנה מיירי כשחל יו"ט בערב שבת, דבכה"ג הוא דאין מדליקין, אבל בער"ש דעלמא שרי.

והנה יל"ב סברת רב חסדא דלא חיישינן לשמא יטה, הרי אסרו חכמים להדליק בפתילות ושמינים שאינם דולקין יפה מגזירה דשמא יטה, וכן לעיל (דף י"א ע"א) דאין פולין ואין קורין לאור הנר שמא יטה, ומאי שנא הכא גבי ש"ש דלא חיישינן. וכבר עורר בזה הריטב"א שכתב על דברי רב חסדא, פירוש הכא לא חיישינן שמא יטה, ולאפוקי הא דתנן אין פולין ואין קורין לאור הנר שהטעם שמא יטה, עכ"ל, ויש ליתן טעם וסברא לחלק בזה.

וי"ל בטעם הדבר, עפי"מ שכתב בספה"ק עצי חיים (ח"ב פר' מטות) להקשות בהא דדרשי' בגמ' (מו"ק דף ה' ע"א) ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי, דלכאו' מה הועילו חכמים בכך שהוסיפו סייג ומשמרת לתורה, הא חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה, ונמצא שאם יעברו על דברי חכמים יהא חמור יותר משיעברו על ד"ת. ותירץ עפי"מ דאיתא בקידושין (דף ל"ט ע"ב, וכ"ה בחולין דף קמ"ב ע"א) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא דתניא וכו', הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים ובחזירתו נפל ומת, היכן טובת ימיו של זה והיכן אריכות ימיו של זה, אלא למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימיך לעולם שכולו ארוך, ודלמא לאו הכי הוה, רבי יעקב מעשה חזא, ודלמא מהרהר בעבירה הוה, מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, ודלמא מהרהר בעכו"ם הוה וכתוב למען תפוש את בית ישראל בלבם, איהו נמי הכי קאמר אי ס"ד שכר מצוה בהאי עלמא אמאי לא אגין מצות עליה כי היכי דלא ליתני לידי הרהור וכו' עיי"ש. מבואר מזה דשכר מצוה בהאי עלמא מגינה על האדם שיוכל לקיים המצוה בשלימות ולא ייכשל בה.

והנה איתא במהרש"א בסוטה (דף כ"א) דהא דאמרי' שכר מצוה בה"ע ליכא, היינו במצוות

הביא דברי המדרש למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכה הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, א"ל הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, ויש לדקדק ואמרו 'לא הוא ולא שבטו', וגם הקשו המפוי' למה פייסו הקב"ה לאהרן דייקא בהדלקת המנורה.

גם לבאר מ"ש ויעש כן אהרן וגו' ופרש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ורבו כמו רבו הפירושים בזה, דמה קמ"ל הכתוב בכך, וכי זהו גדולתו שלא אהרן קדוש ה' שלא שינה מציווי השי"ת.

במדרש תנחומא פתח לה פיתחא להאי פרשתא, ילמדנו רבנו מהו להדליק בשמן שריפה בשבת, כך שנו רבותינו אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט וכו', ותמוה מה ענין שאלה זו לקראי דריש פרשתן, וגם גוף השאלה צ"ב וכי לא ידע משנה מפורשת במס' שבת (דף כ' ע"ב) דתנן ולא בשמן שריפה, וגם צ"ב בדברי המדרש דפתח שאלתו לענין שבת מהו להדליק בש"ש בשבת, וסיים תשובתו דאין מדליקין בש"ש ביו"ט.

ואפ"ל בזה בהקדם מה שביאר בזה כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה בדרוש לפרשתן (נדפס בי"ס גליון פ"ב, שפ"ח חו"פ לחנוכה סי' קפ"ג), עפי"ד הגמ' בשבת (דף כ"ג ע"ב) במאי דקתני במתני' שאין מדליקין בשמן שריפה, מאי שמן שריפה אמר רבה שמן של תרומה שנטמאה, ואמאי קרי לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד, ובשבת מ"ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזירה שמא יטה, א"ל אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי אלמה תנן אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט, גזירה יו"ט אטו שבת, רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישינן, אלא הכא ביו"ט שחל להיות ער"ש עסקינן לפי שאין שורפים קדשים ביו"ט.

ומבואר, דלרבה האיסור להדליק בש"ש הוא בכל ער"ש משום גזירת שמא יטה, ולרב חסדא האיסור הוא רק ביו"ט שחל בער"ש, וי"ל דבכך נסתפק השואל דשפיר ידע מה ששנינו במשנה דאין מדליקין בש"ש, אלא דשאל אם לפרשו כרבה דבכל ער"ש נאסר משום גזירה שמא יטה,

חסדא דחיישינן לשמא יטה, ודוקא הכא בש"ש אמר דלא חיישינן.

והנה אי' ברמב"ם (פ"ט מביאת מקדש ה"ז) דהדלקת הנרות כשרה בזרים, ובכס"מ שם הביא מהריטב"א ביומא דלכן כתיב דבר אל אהרן וכו' בהעלותך את הנרות, ולא אפקיה בלשון חיוב דבר אל אהרן ויעלה את הנרות, כי לאו עבודה היא לחייב עליה מיתה בזר וכו' עיי"ש, ועי' בתוס' ישנים ביומא (דף כ"ד ע"ב) שנקט כע"ז דלכן אינו עבודה כיון שהשלהבת עולה מאליה, והא מילתא נפק"ל מקרא בהעלותך כדמייתי רש"י בריש פרשתן, נמצא דהדלקת המנורה לגבי אהרן הוי בגדר מצוה שאינה חיובית שהוא עצמו ידליק.

וכיוצ"ב מבואר מדברי החת"ס בפרשתן (ד"ה בהעלותך משנת תקפ"ז), שכתב לבאר מה שפייס הקב"ה את אהרן במה שנצטער על שלא היה לו חלק בחנוכת המזבח, וא"ל הקב"ה שלך גדולה משלהם שאתה מעלה הנרות, ותמה הרמב"ן כיון שכל צערו של אהרן היה שלא נטל חלק בתורת נדבה בחנוכת המזבח, דאילו עבודות שהן חובה לכהנים ידע מעיקרא שיש לו בו חלק, וכל מה שהרע לו היה מה שלא נדב חלק בחנוכת המזבח כפי שעשו שאר הנשיאים, א"כ כיון שהצטער רק על מה שלא קיים בתורת נדבה אלא בתורת חובה, במה נתקררה דעתו במה שצוה לו הקב"ה מעשה המנורה שהוא חובה, והלא כל צערו לא היה אלא מה שלא נטל חלק בנדבה.

וביאר שם החת"ס עפי"ד הרמב"ן שכתב, ויעש כן אהרן, אע"פ שנרות כשרות בכל הכהנים, מ"מ אהרן לרוב צדקתו שהבין עד היכן מגיע סוד הנרות, על כן הוא בעצמו הדליק הנרות כל ימי חייו. וזהו ענין הפיוס שנאמר לאהרן שלך גדולה וכו', דאותן נרות אע"ג שהם חובה, עכ"פ לגבי הדלקתן ע"י אהרן הן בתורת נדבה, דמה שאהרן בעצמו הטיב והדליק כל ימי חייו הוא נדבה עיי"ש. ומבואר ג"כ דמצות הדלקת המנורה שניתן לאהרן הוי בגדר מצוה שאינה חובה עליו. וי"ל שאהרן בגודל ענותנותו ויראת חטאו חשש שמא יבוא לידי מכשול, ולפיכך ביקש לעשות מצוה שאינה חיובית, משום דאיכא עלה שכר בהאי עלמא ובכך אגוני מגני מן החטא, ולכן

שמחוייב האדם לקיימם מחמת ציווי התורה, משא"כ במצוות שמקיים האדם ללא שיצטווה על כך, באותן מצוות שפיר איכא שכר אפי' בהאי עלמא.

מעתה יובן שפיר תועלתם של הגזירות והסייגים דרבנן למצוות דאורייתא, דמכיון שלא נצטוו על כך מה"ת ממילא מקבלים ע"ז שכר בהאי עלמא, ושוב מגין בכך שיוכל לקיים המצוה דאורייתא כמצוותה בשלימות, עכתוד"ק. נמצינו למדין דעל ידי שמקיימים מצוה שעליה מקבלים שכר בהאי עלמא, בכך נמשך כח לאדם שיוכל לקיים המצוה של תורה כראוי ללא תקלה ומכשול.

עפי"ז יבואר פלוגתת רבה ורב חסדא, דהנה נודע מש"כ רש"י בשבת (דף כ"ה ע"א) בטעם דשורפין תרומה טמאה דהיינו משום דלא ליתי בה לידי תקלה, והתוס' (שם ד"ה כך) בתירוץ ראשון כתבו משום דדמיא לקודש ומדרבנן, אי נמי מדאורייתא מדאיקרי קדש. וי"ל דבכך פליגי דרבה ס"ל ששריפת תרומה טמאה הוא מה"ת, וא"כ ליכא ע"ז שכר בהאי עלמא, לכן אינה מגנת משו"ה חיישינן שמא יטה, [ויומתק לפי"ז לשון הגמ' 'מתוך שמצוה עליו לבערו גזירה שמא יטה', דלא אמר מתוך שצריך לבערו וכדו', דרמז לכך דהוי מצוה של תורה לבערו, ולכן אין ע"ז הגנה לינצל ממכשול]. אבל רב חסדא ס"ל דשריפת תרומה טמאה אינה אלא מדרבנן, וא"כ מקבלין ע"ז שכר מצוה, וממילא דמגינה מן החטא ואין לחוש לשמא יטה, מש"ה מוקי לה ביו"ט שחל ער"ש ומשום שאין שורפין קדשים ביו"ט.

אלא דכ"ז דוקא בשריפת תרומה טמאה שהיא מדרבנן, אבל לגבי הדלקת נר שבת, דלא מיבעי לשיטת הבה"ג (מצוה ל"א) דהוא מה"ת, וכן משמע במדרש תנחומא (פר' נח) ועי' א"ר (סי' תרע"א סק"ב), וביראים (סי' תכ"ט) כתב שהוא הלמ"ס. אלא דגם להסוברים דהדלקת נר הוא מדין עונג שבת או כבוד שבת (עי' דברי יציב או"ח סי' ק"כ), והיינו מקרא (ישעי' נח, יג) וקראת לשבת עונג וכו' וכבודו וגו', דנפק"ל משם דין עונג וכבוד, דהו"ל מצוה מדברי קבלה שכדברי תורה דמיין, דליכא ע"ז שכר מצוה בהאי עלמא, לכך בפתילות ושמנים שאין מדליקין בהן בשבת מודה רב

אבא מי שאין לו נכסים ועושה צדקה וגמ"ח מי שאין לו בנים ונותן שכר סופרים וכו', אמר הקב"ה זה הקדים וקיים מצוותי עד שלא נתתי לו במה לקיים צריך אני ליתן לו ממון ובנים שיהיו קורין, ד"א מי הקדימני ואשלם מדבר באברהם שמעצמו נדב להקב"ה, יעו"ש, והגרש"ק באמרי שפר (פר' פנחס) האריך בדבריו כמו"כ כתבו המפוי, דעל הידור מצוה איכא שכר מצוה בהאי עלמא, כענין שאמרו חז"ל (ב"ק דף ט' ע"ב) לענין הידור מצוה עד שליש משלו, מכאן ואילך של הקב"ה, וברש"י שאותו שליש שיוסיף בהידור מצוה יפרע ליה הקב"ה בחייו.

ובנועם מגדים (פר' אחרי) הביא מס' שבט מישראל דעל הסייגים וגדרים שהאדם מוסיף לעצמו לעשות משמרת למצוות מקבל שכר בה"ע, ופ"י בזה מאה"כ ואיש את קדשיו רצ"ל דבאלו הדברים שהאדם מוסיף להתקדש, לו יהיה שכרו גם בה"ע, (וי"ל ע"ד שפרש"י לו יהיה ממון הרבה), וזה שאמה"כ וליוסף אמר במה שהאדם מוסיף על ציווי התורה מבורכת ה' ארצו שגם כאן בארץ יקבל שכרו, ושעל כך אמה"כ ושמרתם את חקותי וגו' אשר יעשה אותם האדם רצ"ל החוקים והמשפטים שלא יהיו מצוים עליהם אלא יתחדשו ע"י בנ"א, דהיינו הסייגים והגדרים, וחי בהם רצ"ל עליהם יקבל שכר גם בעודו בחיים, ע"ד אורז"ל כי היכי דתיהוי ליה חיותא, והבן, ודפח"ח.

ואמנם כל הנ"ל הוא לענין מצוה שאין מחויב בה או הידור ותוספת מצוה, או ענייני גדרים שהאדם מוסיף מעצמו, אבל לענין מצוה שחייב לקיימה מדברי סופרים שינתן לה שכר מצוה בהאי עלמא עדיין לא שמענו.

ושו"ר בבני יששכר (מאמרי סיון מ"ה סכ"ז) דפי' מאה"כ (דברים ז, יא) ושמרת את המצוה וגו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם. דדרז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, ולפי"ז יל"ב מ"ש אשר אנכי מצוך היום לעשותם, כנראה מזה שהקב"ה מצוינו היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם והנה הדבר הזה אין תלוי בנו רק נאמן הוא בעל מלאכתינו שישלם שכר לעושי רצונו. ויל"פ עפ"י מש"כ הרב החיד"א זלה"ה דהא דקי"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא זה דוקא שכר המצוה

חלשה דעתו על שלא היה בחנוכת הנשיאים שהקריבו נדבה, ופייסו הקב"ה ע"י שניתנה לו מצות הדלקת הנרות שגם כן אינה חיובית עליו. מעתה מבואר שייכות שאלת המדרש לכאן, דכיון שאמה"כ בהעלותך את הנרות, והיינו דכיון שחלשה דעתו של אהרן על שלא היה בהקרבת הנשיאים שהיא מצוה שאינה חיובית, כי ביקש ליהנות משכרה כדי שיגן עליו מן החטא, ושמעינן דמצוה שאין מחויב בה שכרה בעוה"ז ומגין מן החטא, וא"כ מהי"ט אין צריך לחוש לשמא יטה כרב חסדא. לכן עלה ונסתפק מהו להדליק בש"ש בשבת, האם איסורו גם בשבת או דוקא ביו"ט שחל בער"ש. עכתו"ד.

וע"פ דרכו יש לפלפל עוד, דהנה מש"כ העצי חיים הנ"ל דעל מילי דרבנן מקבלים שכר מצוה בהאי עלמא ממש"כ המהרש"א בסוטה דף כ"א דמצוה שאינו מחויב בה שכרו בעוה"ז, כבר העיר ע"ז כ"ק א"א שם דלא מצינו במהרש"א שכתב כן, ואפשר שכוונתו למש"כ המהרש"א בסוטה דף י"ד ע"א שמשרע"ה ביקש שכר על מצות כניסת לארץ שעדיין לא נתחייב בה, יעו"ש.

ואולם כן כתבו הרבה ספרי דרוש דעל המצוות שמוסיף האדם לעשותם מקבל עליהם שכר גם בהאי עלמא, ע"י זרע ברך ראשון (פר' עקב תי' ו), והחיד"א בכמ"ק האריך בזה טובא, ע"י דברים אחדים (דרוש ל"ב עמ' תקצ"ד), כסא דוד (דף מ"ט ע"ב), זרוע ימין (אבות פ"ב מ"א), ראש דוד (פר' עקב), חומת אנך (תהלים קי"ב. קיט, קסב), פתח עינים (שבת דף קי"ט). ישמח משה (פר' לך עה"פ וילך אברם וגו', פר' יתרו עה"פ ויתייצבו בתחתית ההר). חת"ס (פר' נשא בפסוק ואיש את קדשיו), והאריכו המפוי לדרוש עפ"י"ז לדרכם בקודש.

ויסוד הדברים הובאו בספר חסידים (אות ר"י) וז"ל, אם ראית ת"ח שהאריך ימים, דע לך שהוסיף דקדוקים על חבירו, דברים שאינם כתובים בתורה, שהרי בפירוש אמרו במסכת מגילה (דף כ"ז ע"ב) במה הארכת ימים וכו', ואין שם דבר אחד מן התורה, אלא דקדוקי של סברא שאינן של תורה, עי"ש. ובפרשת דרכים (דרוש כ"ג) הביא יסוד זה ממש"כ במד"ר (פר' נשא, פי"ד ס"ב) עה"פ מי הקדימני ואשלם, א"ר תנחום בר

אסמכינהו סמך בעלמא לחיזוק לא שיהא בהם מה"ת אזהרה כלל באותו הלאו, ובהמשך דבריו כתב 'ואלו השניות גם כן לא נסמכו ללאו דלא תסור שאין להם עניין במשמעות התורה ואין חכמים יכולין לכלול אותם באיסור תורה, אלא הן וכיו"ב נסמכו למצות עשה ושמרתם את משמרת, ודרשו במסכת יבמות (דף כ"א ע"א) עשו משמרת למשמרתי והקשו הא דאורייתא היא דאורייתא היא ופרשוה רבנן כל התורה נמי רבנן פירשוה מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא כמו שסמכו השאר ללאו דלא תסור נמי אסמכתא בעלמא, ועל כן ס"ל דמצוות ותקנות חכמים לא הוי בכלל לא תסור, עיי"ש.

ובסברת הרמב"ם י"ל דאדרבה מגמ' זו מוכח כשיטתו, דלא ניח"ל כמ"ש הרמב"ן דהוי אסמכתא בעלמא, אלא דרב כהנא ס"ל דכל מילי דרבנן הוי בכלל לא תסור, ואשר על כן נקט בברייתא גדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה משום דמצוות דרבנן הוי כשל תורה, ועד"ז א"ש דרב כהנא אזיל לשיטתיה ביבמות שם דיליף לשניות מה"ת מקרא ושמרתם את משמרת עשו משמרת למשמרתי, ופריך עליו אביי הא דאורייתא הוא וכו' אלא קרא אסמכתא בעלמא, וס"ל להרמב"ם דרק אביי הוא דאמר דקרא אסמכתא בעלמא, אבל רב כהנא לא חש להאי פירכא, משום דס"ל דא"נ דמיתסר מדרבנן אלא דכאשר אסרוהו חכמים שוב הו"ל בכלל מילי דאורייתא ממש מלא תסור, וקרא דושמרתם את משמרת אינו אלא להורות שחכמים יגזרו ויעשו בזה סייג לתורה (וכעין מ"ש במגילת אסתר בסוף שורש הראשון שם), וי"ל דרב כהנא ואביי פליגי בסברות הרמב"ם והרמב"ן, ודו"ק.

מעתה י"ל דאי נימא כהרמב"ם דכל מילי דרבנן בכלל לא תסור א"כ מהיכי תיתי דנימא דעל חיוב דרבנן איכא שכר בהאי עלמא, הרי סו"ס מחויב האדם לקיימם ככל המצוות שבתורה, ועכצ"ל דהא שעל תוספת המצוות יש עליהם שכר בה"ע היינו רק בסייגים והידורים שהאדם מוסיף מדעת עצמו עליהם מקבל שכר בהאי עלמא, אבל במצוות דרבנן שגם הם בכלל אשר אנכי מצוך היום לעשותם אין בהם שכר מצוה בהאי עלמא.

גופה, אבל התוספת ודקדוקי המצוה ומילי דחסידי שאדם מוסיף בכל מצוה גם מה שלא נצטוה עפ"י הדין, נהנה האדם משכרם גם בעוה"ז, ובזה יונח מקרא קדש הנ"ל, ושמרת את המצוה וכו' אשר אנכי מצוך, כלומר, דוקא על מה שאנכי מצוך המצוה כצורתה, בזה אמרתי לך היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, משא"כ מה שאתה מוסיף גם מה שלא נצטוית תקבל שכרם גם בעוה"ז, ומסיים שם בבני יששכר כי 'במקום אחר כתבנו כפי הנראה גם במצות דרבנן כך הוא ההלכה', עכדה"ק, וע"ע בס' כתית למאור עמ"ס קידושין (דף ל"ט ע"ב, לבעל תולעת שני עה"ת) שרמז בזה ביומו תתן שכרו ואל וגו' ר"ת שבות, דעל שבותין דרבנן יש שכר ביומו.

וע"ד דרוש י"ל דהא מילתא אם על כל מצות דרבנן מקבלים שכר בהאי עלמא תליא בפלוגתת הראשונים בגדר איסורי דרבנן, דהרמב"ם בספה"מ (שורש הראשון) כתב וז"ל, כי כל מה שאמרו חכמים לעשותו וכל מה שהזהירנו ממנו כבר צוה משה רבינו בסיני שיצונו לקיימו, והוא אמרו (דברים יז, יא) על פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, והזהירנו מעבור בדבר מכל מה שתיקנו או גזרו, ואמר (שם) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל עכ"ל יעו"ש, הרי דכל מצוה דרבנן יש בה לאו מה"ת דלא תסור.

והרמב"ן (בהשגותיו שם) הקשה עליו דהרי הרבה חילוקים מצאנו בין מצוות דאורייתא למצוות דרבנן, כגון דספיקא דאו' לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, ולשי' הרמב"ם הו"ל להחמיר גם בספיקא דרבנן.

והביא עוד מהא דברכות (דף י"ט ע"ב) ת"ש גדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה, ואמאי לימא אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', תרגמא רב בר שבא קמיה דרב כהנא בלאו דלא תסור, אחיכו עליה לאו דלא תסור דאורייתא הוא, אמר רב כהנא גברא רבה אמר מילתא לא תחיו עליה, כל מילי דרבנן אסמכינהו על לא תסור ומשום כבודו שרו רבנן, וכתב הרמב"ן דמבואר מזה דלאו זה דלא תסור הוא כשאר הלאוין שלתורה, אבל דבריהם על זה הלאו

ורק אי נימא כהרמב"ן דמצוה דרבנן אינו בכלל מצוה של תורה, שפיר י"ל דאינו בכלל אשר אנכי מצוך ושכרם גם בעוה"ז, ודו"ק.

והנה במה שהק' הרמב"ן דאי כל מילי דרבנן בכלל לא תסור אמאי קיי"ל דספד"א לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, תירץ ע"ז במגילת אסתר (שם אות ד') בשם הרשב"ץ בזוהר הרקיע, דכך התנו חכמים שיהא ספק דדבריהם לקולא דהם אמרו והם ואמרו. אלא דהרמב"ן הקשה עוד מהא דאמרו (ע"ז, דף ז' ע"א) דבדבר של תורה הלך אחר המחמיר ובדברי סופרים הלך אחר המיקל, ולדברי הרמב"ם אמאי בדרבנן אזלינן בתר המיקל הרי יש בה לאו דלא תסור, וע"ז לא סגי בת"י הרשב"ץ, דתינח בספק מעשה י"ל דכך הותנו שלא לאסור אלא בודאי ולא בספק, אבל היכא דנחלקו חכמים דלדברי המחמיר לא שייך לומר שהתנו להקל למי שיסתפק בדבר דהרי סבירא להו שהדבר אסור בודאי ואיכא בה לאו דל"ת.

ובשב שמעתתא (שמעתתא א' סופ"ג) תירץ בזה דאליבא דהרמב"ם לשיטתו לא קשיא, דהרי פסק הרמב"ם (הל' טומ"מ פ"ט הי"ב) דכל ספק מה"ת לקולא, ושוב י"ל דבכל גווני שיש להסתפק אם בכה"ג אסור או מותר גם היכי דהספק מכח פלוגתא, לא גזרו בה חכמים להחמיר, וממילא דליכא בכה"ג לאו דלא תסור, והיינו כיון דבאמת כל ספק מה"ת שריא, ורק חכמים הם שגזרו להחמיר בספק, שוב י"ל דלא גזרו להחמיר בספק דאורייתא ממש, אבל בספק של דבריהם לא גזרו, עי"ש.

ולפי"ד כתב בשו"ת קול יהודה (למהרי"ל היילפרין, בסו"ס ז') דנמצא דהא אם בכל דרבנן איכא בה לאו דלא תסור, תליא בדין ספיקא אם מה"ת לקולא, דהרי רק אי נימא דספיקא מה"ת לקולא י"ל דבכל דרבנן איכא לאו דל"ת, ומ"מ בפלוגתא בדרבנן אזלינן בתר המיקל כיון דחכמים הם שגזרו להחמיר בספק ולא גזרו אלא בדאורייתא ממש ולא בדרבנן, אבל אי ספיקא מה"ת להחמיר ולא יתכן לומר כנ"ל, בהכרח היה צריך להחמיר גם בפלוגתא דרבנן כיון דגם מילי דרבנן בכלל לא תסור ומה"ת בכל ספק צריך להחמיר, ובהכרח דבדרבנן ליכא לאו דלא תסור

לכך לא מחמרינן בפלוגתא דרבנן, ודו"ק. מעתה יומתק פלוגתת רבה ורב חסדא בסוגיין, ובהקדם דבגמ' פסחים (דף מ"ו ע"ב) איתמר האופה מיו"ט לחול, רב חסדא אמר לוקה, רבה אמר אינו לוקה, רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה, רבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל. והאריכו האחרונים בסברת רבה דלכאו' צריך להבין וכי מפני שיש מקום שיבואו אורחים הותר לו לבשל מיד.

ובשו"ת בית יצחק (או"ח סימן פ"א אות ז') אסברא לן דטעמיה משום דס"ל דספיקא מה"ת לקולא לכך כל שיש איזה צד של ספק היתר אינו בה איסור תורה לכך אינו לוקה, ואפי' כאשר כוונתו לבשל לחול מ"מ היכא דהמעשה מותר לא אזלינן בתר כוונה, כמו בנתכוון לאכול בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר, ובזה פליגי רבה ורב חסדא, דרבה ס"ל ספד"א מה"ת לקולא לכן אית ליה הואיל, ורב חסדא ס"ל ספד"א מה"ת לחומרא מש"ה לית ליה הואיל עי"ש.

לפי"ז יבואר היטב דרב חסדא לשיטתו דספיקא מה"ת להחמיר, וא"כ עכצ"ל דבמילי דרבנן ליכא בהו לאו דלא תסור, דאל"ה היה צריך להחמיר גם בפלוגתא דרבנן, דלא יתכן לומר דלא גזרו חכמים להחמיר בספק אלא בדאורייתא ועכצ"ל דבדרבנן ליכא לאו דלא תסור, לכן על מילי דרבנן מקבלים שכר גם בהאי עלמא, ועל כן כשמקיים מצות דרבנן לשרוף תרומה טמאה שכר המצוה מגין בעדו שלא יכשל לחלל שבת לא חיישינן.

אבל רבה לשיטתיה דספיקא מה"ת לקולא, וא"כ שפיר י"ל דבכל דרבנן איכא בה לאו דלא תסור, דהא דבדרבנן אזלינן בתר המיקל היינו משום דלא גזרו חכמים להחמיר בספק אלא בדאורייתא ממש ולא בדרבנן, וכיון דגם איסורי דרבנן יש בהן לאו של תורה א"כ הו"ל בכלל ושמרת וגו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם וליכא עליהם שכר בעוה"ז, ולא שייך לומר דהמצוה מגין עליו, לכך קאמר דהטעם דאין מדליקין משום שמא יטה, ולזה אביי הוא דהקשה לרבה דאמר הטעם דשמא יטה אלא מעתה ביו"ט לשתרי וכו', ומשמע דס"ל כרב

ס"ת הן ע"כ דה"א אתיא לענין תוס' שבת, עי"ש. והנה איתא בקדמונים (עי' בתורת העולה להרמ"א ח"א פט"ו, ובס' מתת י-ה) דשבעת קניי המנורה רומזים לשבעה ס"ת, כדדרשו חז"ל (שבת שם) חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ס"ת, שהרי המנורה רומז לתורה כמ"ד כי נר מצוה ותורה אור, וכנגדם ז' קנים לעומת ז' ס"ת.

ובכן יבואר דברי התנחומא, דכיון דאמה"כ אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, והיינו כנגד שבעה ספרים, ולפי"ז לא לא יתכן לדרוש יום השישי להא שהתנה עמהם על מנת שיקבלו ישראל חמשה חומשי תורה, ובהכרח דקאי על תו"ש ושמעינן דצריך להוסיף בה מבעוד יום, והיינו משום דספיקא מה"ת לחומרא, מעתה לא יתכן לומר דבכל דרבנן איכא לאו דלא תסור דא"כ נהי דעל ספק דרבנן י"ל דכך התנו להקל בספק, אבל בפלוגתא דרבנן הוי לן להחמיר, ועכצ"ל דבמילי דרבנן אין בהם לא תסור, וממילא דעל מצוה דרבנן מקבלים שכר גם בהאי עלמא, וי"ל דהיינו טעמא דלא חיישינן לשמא יטה משום דהשכר מצוה מגין עליו שלא יבא לידי מכשול, והא דאין מדליקין בשמן שריפה מיירי ביו"ט שחל בער"ש וכו' וכדרב חסדא, לכן עלה ונסתפק מהו להדליק בשמן שריפה בשבת, האם איסורו בכל ער"ש או דוקא ביו"ט שחל בער"ש, וע"ז השיב כך שנו חכמים אין מדליקין בש"ש ביו"ט, רצ"ל דאמנם כן דהמשנה מיירי בער"ש שחל ביו"ט אבל בשאר ער"ש שרי, ודו"ק.

*

והנה יל"ב מפני מה הצטער אהרן שלא היה בחנוכת המשכן, הרי בנין המשכן היה לכפר על עון העגל, כמ"ש רש"י ריש פר' פקודי עה"פ משכן העדות, עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, ובמד"ר פר' פקודי (פנ"א סימן ח') אמר הקב"ה יבא זהב המשכן וכפר על זהב העגל וכו', וכ"ה במד"ת (פר' תרומה פ"ח) א"ל הקב"ה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם מעשה העגל וכו', אמר הקב"ה יבא זהב שבמשכן וכפר על זהב שנעשה בו העגל וכו', עי"ש.

ומעתה שבט לוי שלא חטאו כדכתיב (שמות לב,

חסדא, דקאי לשיטתו ביבמות שם דמילי דרבנן אינו בכלל לא תסור, ודו"ק.

והנה בגמ' (שבת דף פ"ח ע"א) דרש ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי, מלמד שתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית אם ישראל מקבלין התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו, אבל במד"ר (ב"ר פ"ט י"ד) דרשינן יום השישי א"ר יודן זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש, א"כ לפי"ז לא אמרינן להא דהתנה הקב"ה במעשה בראשית.

וכבר קדם מאמרינו כמ"פ דהא אם דרשינן יום השישי לתוס' שבת או לתנאי, תליא בדין ספיקא אם הוא מה"ת לחומרא, וזה עפמש"כ הר"ן בביצה (דף ט"ז ע"ב מדפי הרי"ף) דמה שצותה התורה להוסיף מחול על הקודש היינו חוץ מן הזמן שהוא נזהר בו מן הספק, שאל"כ לא היה צריך להזהיר על התוספת, דבבין השמשות בלא"ה מחויב לשבות דספד"א מה"ת לחומרא, ועל כרחך דהתוספת הוא קודם לביה"ש. ועפי"ז כתב המנחת חינוך (מצוה שי"ג אות ט') דנראה מדברי הר"ן דלדעת הרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא אין צריך להוסיף קודם ביה"ש, וכ"כ הפמ"ג (סי' רס"א סק"ח באשל אברהם), הרי דהך אי צריך להוסיף תו"ש מבעוד יום או דסגי להוסיף בביה"ש תליא בדין ספיד"א, והנה מדרשת יום השישי דקאי על שעה יתירה וכו' משמע דמוסיף זמן מבעו"י דהכי דריש לה יום השישי שמוסיף מבעו"י לשבת, ומעתה מבואר דמאן דס"ל דספד"א לקולא וסגי להוסיף בביה"ש ע"כ דיום השישי לא קאי לתו"ש רק לתנאי, אבל מ"ד דספד"א לחומרא שפיר דריש לה לתוס' שבת, ודו"ק.

עוד נקדים מש"כ בברית מטה משה (על הגש"פ, בנדמ"ח דף רע"ט) דהא דפליגי בפסוק יום השישי, אם קאי להא דתנאי התנה או לחיוב תוספות שבת, תליא בפלוגתא דתנאי (שבת דף קט"ז ע"א) אם התורה חמשה ספרים או שבעה ספרים, דהנה רש"י בפר' בראשית (א, לא) כתב דהוסיף הכתוב ה' בהשישי לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו ישראל חמשה חומשי תורה, נמצא דהא דדרשינן יום השישי דתנאי התנה וכו' עולה רק למ"ד דחמשה ספרי תורות הן, אבל אי שבעה

דיעות (עי' כפות תמרים יומא דף פ"ו ע"ב) שאין מועיל תשובה לע"ז, א"א לומר שנתגלגל אותו מעשה להורות דמועיל תשובה שהרי על עון זה גופא לא מהני תשובה.

ודב"ז אם מהני תשובה על ע"ז תליא בפלוגתא דתנאי (קידושין דף ל"ו ע"א), דרבי יהודה ס"ל דבזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויים בנים, ורבי מאיר סבר דבין כך ובין כך קרויים בנים שנאמר בנים סכלים המה, ואומר בנים לא אמון בם, ואומר זרע מרעים בנים משחיתים, ואומר והיה במקום אשר יאמר להם וכו' דאע"ג דפלחו לצלמא מיקרי בנים, דא"נ דאין קרוים בנים לא שייך תשובה דהרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ורק אליבא דר"מ דב"כ וב"כ קרויים בנים מהני תשובה גם על עון ע"ז.

והבאנו כמ"פ מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה דפלוגתת ר"מ ור"י, תלוי בפ"י הכתוב דעו כי ד' הוא אלוקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו (תהילים ק, ג), דהכתיב הוא ול"א באל"ף והקרי הוא ול"ו בוא"ו, דלפי הקרי דייקא כאשר דעו כי ד' הוא האלוקים שמאמין בהקב"ה אז ולו אנחנו עמו, משא"כ אם ח"ו חטאו בע"ז אין נחשבים בנים למקום, אך לפי המסורת יל"פ דעו כי הוא אלוקים, ולא רצ"ל אפי' אם ח"ו לא ידעו זאת מ"מ בכל אופן אנחנו עמו וצאן מרעיתו, דבין כך ובין כך נחשבים בנים למקום, ועז"א במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א"ל חי, דגם כאשר יחטאו בע"ז ויהיו בבחי' לא עמי אתם, אפ"ה יועיל להם תשובה ויאמר להם בני א"ל חי, לכן ר"מ לשיטתו דס"ל (בכריתות דף י"ח ע"א) די"א למסורת, (וכן ס"ל במנחות דף מ"ג ע"ב, דחייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י שנא' ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך, ופרש"י קרי ביה מאה), דרש הא דכתיב ולא אנחנו עמו, דאפי' כשאין עושין רצונו של מקום ופלחי לצלמא נקראים בנים.

נקדים עוד דהנה הקשו (ר"ן סופ"ק קידושין ט"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא דא"כ אמאי חייב אשם תלוי על הספק, ותי' (מהרי"ט יו"ד סי' א') דס"ל כמ"ד דבעינן חתיכה

כו) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, ובגמ' יומא (דף ס"ו ע"ב) אמר רב יהודה שבטו של לוי לא עבד ע"ז שנא' ויעמד משה בשער המחנה וגו', וא"כ לא הוצרכו לכפרה ולכן בדין היה למנוע מהם שלא להביא לחנוכת המשכן, ואדרבה בכך היה לאות ומופת שלא חטאו כלל, ולמה נצטער בו אותו צדיק.

אכן י"ל דאהרן הצטער באומרו תינח שבט לוי שלא חטאו אינם צריכים כפרה, אבל הרי אני עצמי היה לי חלק באותו מעשה, כמ"ש (שם לב, כא) ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה, ובכן סבר דהוא עצמו צריך כפרה והיה ראוי שיביא את חלקו לחנוכת המשכן שיהא לכפרה על מעשה העגל, וזהו שאמרו במדרש דחלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, דאילו היה נוטל שבטו חלק והיה מתכפר עמהם, וגם אם לכה"פ הוא עצמו היה נוטל חלק היה מתכפר לו, אבל כאשר לא הוא ולא שבטו השתתפו בחנוכת המשכן עגמה נפשו על שלא נתכפר לו.

אמנם הרי באמת דלא נחשב לו לאהרן חטא כלל, כי מה' יצא הדבר כאמז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) שלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, נמצא כי מן השמים נתגלגל הדבר כדי להורות תשובה לרבים, וכאשר העיד עליו הכתוב (מלאכי ב, ו) בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, רצ"ל דאין בו שום פגם כלל, ומה שנגרם על ידו מעשה העגל אינו חסרון ופחיתות עבורו, כי נתגלגל כן מן השמים לאשר ורבים השיב מעון, רצ"ל כדי שעי"ז יתגלה כח התשובה, ותינח דמ"מ בני עדיין הוצרכו לכפרה אע"פ שעל המעשה היו אנוסים, מ"מ כיון דהם לא ידעו כי מה' יצא הדבר הו"ל לגביהם כמחשבת עבירה, אבל אהרן שלא חטא כלל אפי' במחשבה, שהרי אמרו חז"ל (ויק"ר י, ג) דמה שעשה משום דאמר מוטב יתלה הסרחון בי וכו', וא"כ לא חטא כלל לא במחשבה ולא במעשה, וממילא דלא היה צריך כפרה ולא הו"ל להצטער על שלא היה לו חלק בחנוכת המשכן.

אלא דכל זה ניחא רק להנך דיעות דמהני תשובה על ע"ז וכנודע האריכות בזה, דלהנך

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרוחה מקשה היא כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה. ודייקו המפוי' מ"ש 'לאמר', הרי פירש להדיא 'דבר אל אהרן ואמרת אליו'.

וברש"י, ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ותמוה טובא שהרי מה חידוש יש שאהרן הכהן הגדול לא שינה מציווי ה'.

כן יל"ב אומרו כאן 'וזה מעשה המנורה' וגו', שהלא כבר כתב מעשה המנורה בפרשת מלאכת המשכן כי שם מקומו, כשפירט עשיית כל כלי המשכן, ומה נשתנה המנורה שכיון שציווה הכא על הדלקת המנורה הסמיך לזה מענין עשיית המנורה, מה שלא מצינו שכתב בפרשיות הקרבנות את מעשה המזבח.

ויתכן לבאר, עפימ"ש בעטרת ישועה בפרשתן (א"י, הה') וז"ל, הנה מובא בספרים בשם המגלה עמוקות אשר ז' קני מנורה שנחלקים שלשה ונגד נפש רוח נשמה, ונר האמצעי שהכל פונים אליו הוא נגד סוד ונגד חי', ונשלם הפרד"ס סוד נרנח"י (עיי' מגלה עמוקות, פרשתו, ד"ה בהעלותך, א).

והנה בלימוד תורה כשהוא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא (תיקו"ז, תיקון י', דף כ"ה ע"ב), והענין הוא, שכשהאדם לומד רק פשטיות התורה ואינו מאמין שבתוך דברי חז"ל נטמנו סודות התורה, ואינו לומד רק נגלה לבד ולא נסתר, תורתו אינה שלימה ולא פרכת לעילא. אבל כשזוכה למדרגה גדולה לבוא להבין סודות התורה, ממילא לומד מתוך אהבה ויראה ועי"ז פרכת לעילא, ולזאת עיקר התכלית לבוא לסודות התורה.

אולם בכל זאת לא נכון ללמוד תיכף סודות התורה, רק אחר שמילא כרסו בש"ס ופוסקים, כמובא בדברי חז"ל (עיי' רמב"ם הל' יסודי התורה, פ"ד סי"ג ובכסף משנה שם) ואז יבוא מן הפשט להסוד, אבל לא לשנות הסדר ולהתחיל תיכף בנסתר וסודות התורה כי גם שניהם לא יעלו בידו.

וזה שנצטוה אהרן בהעלותך את הנרות, היינו

אחת משתי חתיכות (עיי' פ"ח משגגות ה"ב), והיכי דאיקבע איסורא ספיקא לחומרא, ובכריתות (דף י"ז ע"ב) דתליא בכך דאי יש אם למסורת א"כ כיון דמצות כתיב גם בחתיכה אחת חייב אש"ת דספיקא מה"ת לחומרא, אבל אי יאלמ"ק ומצוות קרינן בעינן חתיכה משתי חתיכות דאיקבע איסורא דבלא"ה ספיקא מה"ת לקולא, עי"ש.

מעתיב יבואר דכאשר רצה הקב"ה להפיס דעתו של אהרן שלא נדחה כלל בגין אותו מעשה א"ל שלך גדולה משלהם, דאדרבה על ידך נודע כוחה של תשובה דמהני גם על ע"ז, [ובמק"א אמרנו דרמז בכך על אמז"ל דגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, דהיינו דמהני תשובה גם על ע"ז כמ"ש בכפ"ת שם], והיינו משום דבין כך ובין כך קרויין בנים דאזלינן בתר הכתיב ולא אנחנו עמו, דאפי' כשאין עושין רצונו של מקום ופלחי לצלמא נקראים בנים.

לכן כדי לחזק ולהודיע דבר זה ניתנה לו מצות הדלקת המנורה, שנאמר בו בהעלותך וגו' יאירו שבעת הנרות, והיינו כנגד שבעה ספרים דז' ס"ת הם, ומינה דלא דרשינן יום השישי להא שהתנה עמהם על מנת שיקבלו חמשה חומשי תורה, ובהכרח דקאי על חיוב תו"ש שצריך להוסיף בה מבעוד"י, והיינו משום דספיקא מה"ת לחומרא, ושמעינן לה מהא דחיוב אשם תלוי הוא גם בחתיכה אחת, דמצות כתיב ויש אם למסורת, וא"כ דרשינן הכתיב ולא אנחנו עמו דב"כ וב"כ קרויין בנים, ומכך נדע דכל אותו מעשה נתגלגל עליו מן השמים להורות תשובה, ודו"ק.

וע"ז אמה"כ ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, רצ"ל דמה שאירע על ידו אותו מעשה לא היה בה פגם וחטא כלל, כי היה אנוס בדבר מן השמים כדי להורות תשובה, והיינו דדרשינן הכתיב ולא אנחנו עמו כרבי מאיר דב"כ וב"כ קרויין בנים, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, רצ"ל דדרשינן הפסוק כפי המסורה ולא באל"ף, ללא שינוי, והבן.

התורה היה עה"פ בפרשתן (במדבר ה, א-ד) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו

לאיזה מקום מסויים המוקף מחיצות, עליו להכנס בפתח השער כראוי וכיאות ולא יתכן שידלג מחוץ לפנים מעל למחיצות, כי עלול ליפול ולבוא לידי סכנה, כן אי אפשר לבוא לפנימיות התורה אם לא שבא והולך כסדר העבודה ולימוד הראוי בפרד"ס. ודלא כרבים בזמנינו שמשנים את הסדר ומדלגים פנימה, אף כי בוודאי כוונתם לטובה, אולם אנו לא כן קבלנו מאבותינו ורבוה"ק זי"ע אשר המה לימדונו אורח חיים שתחילה על האדם להתמיד בלימוד גפ"ת ופוסקים, ואחר שיהיה בקי בש"ס ופוסקים יהיה ראוי להשיג פנימיות התורה (וראה נועם אלימלך, פרשת אמור, ד"ה או יאמר אלה מועדי; ולכ"ק מרן זי"ע בשיעור חורש"י פר' מסעי תשכ"ו).

וענין הדבר עפ"י פשטות, כי התורה מזככת ומטהרת את דעת האדם כדי להשיג האור האמיתי הגנוז בתוה"ק, וכל זמן שלא השיג עדיין כל התורה עפ"י נגלה, מי יאמר זיכיתי לבי, שדעתו מטהרת להשיג החכמה העליונה. מרגלא בפומיה דכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע לומר בשם אביו זקה"ק מרודניק זי"ע בטעם הדבר דבלישנא דתלמוד בבלי נאמר תמיד 'תא שמע', ואילו בזוהר רגילות הלשון הוא 'תא חזי' (עי' יערות דבש, ח"א דרושי), להורות כי בנגלות התורה די בכך ששומעים התלמידים מרבותיהם ולומדים מפי הגדולים, משא"כ בסתרי תורה, למרות שגם שם בוודאי שצריך לשמוע מפי הרב שמקובל מרבו וכו', אמנם אין להתחיל ולהתעסק בכך עד שיקבל רשות מן השמים, כי כאשר זוכה האדם להשלים עצמו בנגלות התורה ומטהר ומקדש עצמו כראוי, שוב יעזרוהו מן שמיא ויאירו עיניו לבוא לידי ידיעת אלוקותו ית"ש, שאי אפשר לאדם לעמוד על דברים אלו להשיגם כראוי אלא א"כ יגלו לו מן שמיא אור תורה זו, ויעשו לו סימן ומופת כי ראוי לו להכנס לפרדס, לכן נאמר הלשון תא חזי, שרק כאשר יגלו עיניו ויחזה כי מן השמים מעוררין אותו לכך או אז ישיג חכמת השם. (וראה שפע חיים, דרשות חורש"י תשמ"ב, פר' תרומה, עמ' רמד-רנ).

והנה המנורה הרומזת על התורה הק', כד"א נר מצוה ותורה אור, ועיקר עבודתה בהדלקתה

התורה והמצוות שנאמר בהם (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, אז יראה להעלות אל מול פני המנורה, לבוא אל תכלית העבודה לסודות התורה, שגר אמצעי מרמז על סוד כדברי המג"ע הנ"ל, ועיד"ז תהא שלהבת עולה מאלי' כי יהי' פרכת לעילא, ועי"ז ישלים ד' חלקי נשמה שהמה נפש רוח נשמה ח' שהוא נגד פשט רמז דרוש סוד. ע"כ א"ת הגרו"ת עולה נפ"ש רו"ח נשמ"ה ח"ה, (והגם שכתוב נרת חסר בלא ו', עכ"ז יש אם למקרא).

וזהו ויעש כן אהרן, כי נודע אשר פרד"ס המה נגד עולמות אצילות בריאה יצירה עשי', ופשט נגד עשי' (עי' שער הגלגולים לרח"ו, סוף הקדמה י"ז), וזהו ויעש כ"ן אהרן כי כ"ן עולה סו"ד, ויעש רומז על פשט שהוא נגד עולם העשיה, והיינו, אשר אהרן עשה הסדר מתחלה ויעש שהוא פשטות התורה, ואח"כ בא לכ"ן שמספרו סו"ד.

וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שלא שינה הסדר הלימוד להתחיל תחלה בסוד, רק תחלה בפשטיות התורה, ואח"כ בא ללמוד הסוד. וזו באמת לפני הצדיקים עבודה גדולה כי המה יודעים שעיקר הוא סודות התורה, לזאת אצלם היא עבודה גדולה לבל יתחילו תיכף בסודות רק לבל ירפו את עצמם מנגלה ש"ס ופוסקים בפשטא. וזה דייקא להגיד שבחו של אהרן וכו', שאף שאצלו העיקר הוא סוד, עכ"ז לא שינה הסדר והתחיל תחלה בפשט ואח"כ זכה לסודות התורה, עכלה"ק.

דברים אלה נפסקו להלכה בספרי הפוסקים וכאשר פסק הרמ"א (יו"ד סי' רמ"ו, סעי' ד) שאין לעלות לחכמה זו אלא אם כן מילא כריסו בש"ס ופוסקים, והש"ך (שם סק"ו) הביא עוד מש"כ המקובלים ושאר האחרונים שהפליגו בדבר שלא ללמוד חכמת הקבלה עד אחר שמילא כריסו מהש"ס, שצריך קדושה וטהרה וזריזות ונקיות לזה, ורוב המתפרצים לעלות בחכמה זו קודם הזמן הראוי קומטו בלא עת, עכ"ל יעו"ש.

ואף כי בוודאי יש לשאוף לדעת ולהשיג כל חלקי התורה, וגם פנימיות התורה שהיא חלק העיקרי שבתורה, ברם יש סדר למשנה ואי אפשר לדלג על הסדר הנכון, וכשם שמי רוצה להיכנס

נרותיה כאשר צוה ה' את משה שהלך מבחוך כלפי פנים עד שהיתה השלהבת עולה מאליה, וזכה למתנה מן השמים כאשר זכה משה רבינו להתגלות ה'.

ואמר עוד וזה מעשה המנורה שכן היה בעשיית המנורה עצמה שהיה משה מתקשה בה איך לעשותה מקשה זהב עד יריכה עד פרח, ולא ידע לעשותה, ושוב נתקשה בה עד שהראהו מנורה של אש, ועדיין נתקשה בה, והרבה יגיעות נתייגע משה ללמוד ולהבין את מעשה המנורה עד שלבסוף נעשה מאליה ע"י השלכת כיכר זהב באש כדאמרו חז"ל במדרש (במדב"ר טו, י), ומשם ילמדו בני ישראל סדר הלימוד הראוי, שתחילה יש להתייגע על שאר חלקי התורה, ולבסוף יקבל מתנת שמים שמן השמים יאירו עיניו ויזכה להשגת החכמה בשלימות

ויובן בזה מה שהסמיכו חז"ל במדרש (שם טו, ה) הפסוק (תהלים יח, כט) כי אתה תאיר נרי ה' אלקי יגיה חשכי, כלומר כי אתה תאיר נרי היינו הנר שלי שנקרא על שמי, הוא מה שהתייגע האדם בנגלות התורה הק', שעל זה אמרו משלמדה נקראת תורתו, ואז יזכה אשר ה' אלקי יגיה חשכי ובפתע פתאום יאיר עליו אור התורה הפנימי המכוסה מעין כל, ויפתחו לפניו כל שערי החכמה.

יעזור השי"ת ויפתח לבנו בתורתו ויטהר לבבנו ויזכך מוחנו ומחשבותינו ויתן חלקנו בתורתו, ומי יתן שנשיג כל חלקי התורה, ולכה"פ שיהיה לנו איזה אחיזה בתורה הק', ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ויאיר עינינו בתורתו ובמצוותיו למען נוכל לעבוד את ה' אלוקינו בכל זמן ובכל עת.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ניסן רייך מפעיה"ק.
בעליות התכבדו, כהן - הר"ר דוב אריה יהודה כהן מפעיה"ק, לוי - הרה"ח ר' ישראל צבי הלוי מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' חיים שמעון הרבסט מקרית הבעש"ט - פ"ת, רביעי - החתן אריה ליב שטרן נ"י, חמישי - החתן שמואל לידר נ"י, שישי - מרן שליט"א,

להאיר לעולם, ברם זה אינו התחלת העבודה במנורה, כי עבודת המנורה הוא בבוקר בבוקר עם הטבת הנרות, שפירושה על פי רוב הראשונים ניקוי הנרות משיירי השמן והפתילות שדלקו בלילה, והכנסת פתילות חדשות ומתן השמן, שזו אחד מהעבודות הנצרכים במנורה והיא חלק מסדר עבודת התמיד בכל יום ויום.

ואפ"ל שעבודות המנורה הם בארבעה חלקים, ומרמזים על ארבעה חלקי התורה שהם פרד"ס, הא' היא דישון המנורה משיירי השמן והפתילה, הב' היא הכנסת הפתילות בבזיכין, הג' היא נתינת שמן חדש בנרות, ועד כאן נעשה ע"י עמלו ויגיעתו של הכהן וכל זה בכלל הטבה שנקראת עבודה, והעבודה הרביעית שהיא ההדלקה והעלאת האור שהיא כנגד חלק הסוד שבתורה ששם השלהבת עולה מאליה, להורות כי כאשר עמל האדם בלימוד נגלות התורה לשמה, שוב מגלין לו רזי תורה כמ"ש רבי מאיר, ולכן הדלקה לאו עבודה היא (יומא דף כ"ד ע"ב), כי מי שראוי מגלין לו לאדם מן השמים ומאירים עיניו בפנימיות התורה גם בלא שיצטרך להתייגע על כך, וכל זאת בתנאי שהכשיר והכין עצמו כראוי מתחילה, ועשה ההטבה כסדר הראוי.

זה שרמזה תורה בריש פרשתן וידבר ה' אל משה לאמר, ולאמר היינו לדורות כנודע מהתוס' (חולין דף ב' ע"א ד"ה אבל), ויש כאן לימוד לדורות כיצד סדר משנה ואיך צריך אדם ללמוד תורה המרומזת במנורה. ואמר דבר אל אהרן ואמרת אליו שאם רצונו שיהיה בהעלותך את הנרות שתהא השלהבת עולה מאליה, ויפתחו לפניו שערי חכמה אז אל מול פני המנורה, יש עליו לידע שעדיין הוא מול פני המנורה, ולא יתכן שישגיג את פני המנורה קודם שיעבור בדרך המובילה אל פני המנורה, ורק כך יאירו שבעת הנרות היינו שיזכה לכל חלקי התורה.

והעידה התוה"ק על אהרן שכן עשה, כי אהרן בגודל ענוותנותו החשיב עצמו בכל עת שהוא עדיין בתחילת דרכו, וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה ודילג על הדרך הראויה וכנ"ל מהעטרת ישועה, ואכן אל מול פני המנורה העלה

רומזת על חכמת התורה נר ה', ושלחן בצפון רומז על מצפון זהב יאתה (איוב לז, כב), ולפי שהרוצה להחכים בחכמת התורה צריך שלא יחסר לו טרף ולחם חוקו כדי שלא יגיע לו ביטול תורה מחוסר כל. לכך נתנו חז"ל סימן לדבר ואמרו וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום, דמי שעוסק בחכמת התורה בחי' מנורה בדרום, צריך שיהא עומד נגד השלחן המרמז לפרנסה, ועי"ז יוכל לקיים מצות התורה בשלימות כראוי.

ועז"א הכתוב בהעלותך את הנרות, רצ"ל כשתרצה להעלות נשמות ישראל נר ה' נשמת אדם להביאם ולהדריכם בדרך התורה, צריך שיהא אל מול פני המנורה, שתכוין אל מה שהוא מול פני המנורה, דהיינו שלחן בצפון שהיא מול המנורה העומדת בדרום, שתשפיע להם רב שפע וברכה שאל יחסר להם כלום, ואזי יאירו שבעת הנרות, כי עי"ז שלא יהיו טרודים בענינים אחרים יהיה כל מגמתם וחפצם רק בקיום התורה הקדושה, ובכך יאירו על ידם ז' המדות הקדושות, ויהיה אור התורה והחכמה בתכלית השלימות.

זה שהסמיכו חז"ל את הפסוק יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, כי לאלה היראים את ה' ושומרים מצותיו בקדושה יתירה, ודאי ראוי שאל יחסר להם כל טוב, כי זולת זאת אינו באפשרי לקיים התורה הקדושה ואם אין קמח וכו', וא"כ בודאי לאלה היראים ועובדים את ה' באמונה יתירה באמת ובלב שלם, בודאי הקב"ה ישפיע להם כל טוב באין מחסור, וזה כי אין מחסור ליראיו ויהיה להם אך טוב סלה, ויוושעו בדבר ישועה ורחמים ממעון הברכות, עכתו"ד.

עפ"י דרכו אפשר לומר עוד, בהקדם מה שכבר חזרנו הרבה מה דהוה מרגלא בפומיה דמרן אאדמו"ר זי"ע לומר בשם רביה"ק מלובלין זי"ע (ראה דברי אמת, פר' ויחי, ד"ה אוסרי לגפן; ויסוד הדברים הובאו בכמה מספרי תלמידי רביה"ק מלובלין זי"ע, ראה אור לשמים, פר' חיי, ד"ה וה' ברך; שם, פר' אמור, ד"ה עוד ממשבותיכם; משמרת איתמר, פר' ויצא, ד"ה ועי"ל ויחלם) עה"פ (משלי י, כב) ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה, שכאשר ברכת פרנסה ושפע באה לאדם על פי טבע העולם, יש בה סכנה כי לפעמים עושר שמור לבעליו לרעתו,

שביעי - החתן בן ציון משה נ"י בן העסקן לבית צאנז הרה"ח ר' צבי נתנאל רייכמן מפעיה"ק, החתן אברהם יונה נ"י בן הרה"ח ר' ישראל צבי וינברגר מפעיה"ק (ח"ר יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק), החתן אהרן דוד נ"י בן הרה"ח ר' יוסף מרדכי בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר אלכסנדר משה מפעיה"ק, וח"ר יהודה צבי גלבמן מירושלים), החתן אברהם אריה נ"י בן העסקן הרה"ח ר' יוסף דויד מפעיה"ק (ב"ר מרדכי מגבאי בית מדרשנו ברמת אלחנן בב"ב), החתן אלימלך שבתי נ"י בן הרה"ח ר' שמואל שמעלקא פיליפ מפעיה"ק (ח"ר שלמה אלחנן שליטל מב"ב), הר"ר ישראל מרדכי טורנר מב"ב, הרה"ח ר' הערשל טורנר מיוניאן סיטי, אחרון - הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליטל מב"ב, מפטיר - הרה"ח ר' ברוך טורנר ממאנסי, הגבה - הרה"ח ר' אברהם חיים פרקש מנתניה, גלילה - הרה"ח ר' אברהם חיים גרוס מבית חלקיה. תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יצחק אלטמן מויליאמסבורג (לרגל יום היארצייט של אביו הרבני החסיד ר' חיים דוד ז"ל).

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (במדבר ח, א-ד) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, במדרש (במדב"ר טו, ו) זה שאמר הכתוב (תהלים לד, י) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו. עוד במדרש (שם ה) בהעלותך וגו' זה שאמר הכתוב (תהלים יח, כט) כי אתה תאיר נרי ה' אלקי יגיה חשכי.

ואפשר לפרש בהקדם מ"ש בקדושת יום טוב בפרשתן לבאר מה שהסמיך המדרש את הפסוק יראו את ה' וגו', ותו"ד להמליץ טוב על ישראל להוריק להם ברכת שמים, דהנה הצדיק והמוכיח בעם המורם ומנהלם בדרכי התורה ויראה, המעלה את הנרות הם המה נשמות ישראל הקדושים, צריך גם לבקש להשפיע עליהם שפע ברכה ממקור הברכות כדי שממנו יקחו לעבוד את ה', שהרי אחז"ל (אבות ג, יז) אם אין קמח אין תורה, על כן האיש המורם הזה בטרם שרוצה להעלות נשמות ישראל למקור הקדושה בדרך התורה ועבודת ה', יש לו לבקש ולחנן מהש"ת שאל יחסר מזון לכל בית ישראל מחיה וכלכלה, ועל ידי זה יוכלו לעבוד את ה' בלב טהור וברוח נכון בכל נפשם.

והנה אמרו חז"ל (בבא בתרא דף כ"ה ע"א) אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשר יצפין, וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום. דהמנורה

לשפע ברכה גשמית תוך התעוררות והתעלות
לעבודתו ית"ש, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר
יקותיאל יהודה בינדר מפעיה"ק, לוי - הרה"ח ר' יעקב
מאיר קליין מלונדון, שלישי - הרה"ח ר' מרדכי דויד
מגבאי בית מדרשנו ברמת אלחנן בב"ב, גלילה -
הרה"ח ר' ישראל צבי וינברגר מפעיה"ק.

בזמירות בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל
עליון - הרה"ח ר' אפרים רייכמן גבאי בית מדרשנו
ברח"ר יהודה הלוי בב"ב, דרור יקרא - הרה"ח ר' יוסף
אלימלך לידר מצפת עיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר'
יוסף מרדכי בלומנטל מפעיה"ק.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ
בפרשתו (במדבר ח, א-ד) וידבר ה' אל משה לאמר,
דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות
אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן
אהרן אל מול פני המנורה העלה נירותיה כאשר
צוה ה' את משה, וזה מעשה המנורה וגו', כמראה
אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה.
אמש כבר דייקנו על אומרו 'לאמר', דהוא לכאן'
שפת יתר שהרי אומר בהמשך ואמרת אליו וגו'.

ברש"י, בהעלותך את הנרות למה נסמכה פר'
המנורה לפר' הנשיאים, לפי שכשראה אהרן
חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה
עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו
הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק
ומטיב את הנרות. ותבט עיני בספר צבי לצדיק
להרה"ק מבלאזוב זי"ע שדייק כאן דיוק נפלא,
דלכאן' היכן הוא הסמיכות בין פרשה זו לזו, הרי
אמנם שבפרשה לעיל דיבר על קרבנות
הנשיאים, אך סיים הפרשה בפסוק המדבר מענין
אחר, וכה כתוב שם (לעיל ז, פט) ובבוא משה אל
אהל מועד לדבר איתו וישמע את הקול מדבר
אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין
שני הכרובים וידבר אליו. וזה הפסוק הרי מפסיק
בין קרבנות הנשיאים לפרשתו, ונמצא דסמכו רק
לענין שלפני פניו.

עוד צריך להבין במה נתקנא אהרן כל כך
בעבודת הנשיאים. ואם אכן היה מקום לקנאה זו
אכתי קשה מה הנחמה בזה שהוא מדליק את

ובגין השפע עלול ליפול ממדריגתו, וע"ד הכתוב
(דברים לב, טו) וישמן ישרון ויבעט שמנת עבית
כשית ויטש אלוה עשהו וגו', כי על ידי רוב
העשירות יהיה נופל ממדריגתו מטה מטה רח"ל.

ואולם כל זה רק אם הברכה והשפע נשפעים
על ידי שליחים וכו', שאז יש סכנה בדבר
שכאשר יבוא אליו השפע יוכל בקל לסטות
מדרך המלך, אמנם כשזוכה האדם והברכה באה
אליו משם הוי"ה ב"ה ממקור עליון משורש
השורשים המהוה כל ההויות, נכלל בה ברכה
רוחנית וגשמית גם יחד, ומלבד מה שמקבל
ברכה גשמית נמשך בכך גם ברכה רוחנית ושפע
של יראת שמים.

ז"ש הכתוב ברכת הוי"ה רצ"ל כשהברכה
מגיעה משם הוי"ה, אזי מלבד הברכה של היא
תעשיר, זאת ועוד כלול בה גם ברכה רוחנית ולא
תוסיף עצב עמה, שאין חשש לירידה ונפילה,
עכד"ק רביה"ק מלובלין זי"ע.

וזה שאמה"כ בהעלותך את הנרות אל מול פני
המנורה יאירו שבעת הנרות, דפסוק זה בא ללמד
דעל הצדיק הרוצה להעלות נשמות ישראל
לקרבם לתורה שיהגו בה כראוי, עליו לבקש
בעדם שלא יחסר להם המזג בהצטרכות
הפרנסה וכו', כדי שיוכלו להדבק בתורה בלא
טרדות ומניעות, ואולם הרי ריבוי השפע עלול
לגרום ירידה רוחנית ח"ו, לכן העצה לבקש
שיורק להם ברכת שמים מבחי' שם הוי"ה ב"ה,
שיהא בכך הן שפע ברכה רוחנית ויראת שמים
והן ברכה גשמית וכו', וזה שהסמיכו הפסוק יראו
את הוי"ה קדושו, היינו שביקשו שתבא הברכה
משם הוי"ה ב"ה, כי באופן זה כי אין מחסור
ליראיו, חהא מובטח שלא יתחסר מאומה
מהיראה של האדם.

לכך הסמיכו גם הפסוק כי אתה תאיר נרי וגו',
דהנה אמז"ל (ביצה דף ל"ב ע"ב) המצפה לשולחן
אחרים עולם חשך בעדו, ויל"פ דזש"ה כי אתה
תאיר נרי להנחותי בדרך הטובה והישרה בחי' נר
מצוה ותורה אור, וזה על ידי אשר הוי"ה אלוקי
יגיה חשכי, רצ"ל על ידי שפרנסתי תושפע עלי
משמי מרום, דייקא באופן אשר הוי"ה אלוקי יגיה
חשכי, שתירד הברכה משם הוי"ה ב"ה, בכך אזכה

שנקרא מנורה, ובכך יאירו שבעת הנרות המכוונים נגד נשמות ישראל, ע"ש (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם, וכו' ע"ש.

ויתכן לבאר דבה"ק בענין מ"ש בה' עלותך, ע"פ דבריו הנודעים של הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע בפנים יפות (פרשת נצבים) על דברי הגמ' בברכות (דף ה' ע"א) א"ר לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו' אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו', אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה.

ולפום ריהטא דדברי הגמרא נראה כי יש כאן ג' עצות להכניע את היצר, הראשון הוא עסק התורה, ולמעלה הימנו הוא קריאת שמע, וגדולה מכולם היא העצה האחרונה בהזכרת יום המיתה אשר זו סגולה בטוחה ומוכחת, שכאשר יעמיד לנגד עיניו וזכרונו כי לא לעולם חוסן וימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ועתיד הוא ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, כי כל מעשיך בספר נכתבים, אז בוודאי יתעורר מזדון לבו לשוב אל ה', מגודל יראת העונש המצפה לבוא עליו, וזה יהיה לו לשמירה לבל יכשל בחטא. ומאחר שכן הוא, פלא למה נצרכו העצות של עסק התורה וקריאת שמע שאינן וודאיות, הלא חז"ל היו יכולים לתת רק עצה מועלת זו של זכירת יום המיתה ותו לא.

אלא דבאמת העצה של יזכיר לו יום המיתה עוצרת בעד האדם מלילך אחר תאוותיו ואחר דרכו של יצר הרע, אולם עדיין בזאת אינו מובטח שלאחר זמן לא ישוב אליו יצרו הרע לבלבלו שוב בתחבולותיו ולהחטיאו למעול מעל בה' ח"ו. משא"כ העצה של יעסוק בתורה היא עצה הוגנת ומועלת לעד ולנצח נצחים, כיון שמכנסת בו דעת ותבונה לזככו מכל שמץ ורובב בנשמתו ומטהרת את נפשו שלא יחלה כלל בחולי יצר הרע ולא יצטרך לרפואה מעתה כלל.

כח התורה הק' הוא נצחי וקיים לעד, והיינו כי התורה הק' היא מחכימת פתי (תהלים יט, ח), והיא מטהרת ומזככת נשמות האדם עד שיבוא לידי טהרת הלב ודביקות בהקב"ה באופן הנעלה

הנרות, ובמה ייטב לבו של אהרן בכך שמטיב הנרות, הרי לא היה לו חלק בקרבנות הנשיאים, וכי יש לדבר זה תמורה בהטבת והדלקת המנורה.

וביותר קשה הלשון שכתב רש"י שלך גדולה משלהם, מה גדולה יותר יש במנורה מאשר קרבנות הנשיאים, בשלמא אם אמר עבודה שלך כשלהם, מובן דעכ"פ שקולים ושווים במעלתם, אך מה רבותא ומעלה יש בהטבת הנרות יותר מהקרבנות. ובביאור הענין כבר נאמרו בזה הרבה ביאורים, ואף אנו נענה חלקנו בזה.

ובמדרש איתא (ראה במדב"ר טו, ו) דאמר לו הקב"ה לאהרן שלך לעולם עומדת, והרמב"ן (פרשתן ח, ב) הביא בזה רמז לנר חנוכה, וצ"ב מה ראה לרמז כאן ענין זה.

בהמשך דברי רש"י הק', ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, והקו' נודעת וכי יעלה על הדעת על אהרן כהנא קדישא שישנה ולו בדבר אחר ממאמר השי"ת עד שהוצרכה התורה לשבחו ולפארו שלא שינה בעבודתו, אתמהה. כן צ"ב מה שהתורה מסיימת 'וזה מעשה המנורה מקשה זהב' וגו', הלא אין כאן מקומו לבאר ולפרש איך נעשתה המנורה, דזה כבר נאמר באריכות בפר' תרומה, וכאן לא בא לספר רק על הדלקת הנרות, ולאיזה צורך הזכיר כאן מעשה בנין המנורה.

במדרש (במדב"ר טו, ה) בהעלותך את הנרות, זה שאמר דוד (תהלים יח, כט) כי אתה תאיר נרי ה' אלקי יגיה חשכי, וצ"ב.

ובזוה"ק בפרשתן ר' אבא פתח (תהלים פט, טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, וצ"ב השייכות לכאן.

- לימוד התורה הוא עצה המועלת ביותר נגד

היצ הרע -

לבאר זאת נקדים מש"כ בספר קול יעקב להגה"ק בעל מלוא הרועים (שהיה תלמיד רביה"ק מלובלין זי"ע), ברמז הכתוב בהעלותך את הנרות, דהצדיק צריך להעלות את נשמות בני ישראל לשורשם שהוא באות ה"א שבשם שבשם הוי"ה ב"ה ששם שורש נשמות בני ישראל, וזהו בהעלותך נוטריקין בה' עלותך, להעלות את ה"ה אל מול פני המנורה רומז על שם הוי"ה

ועל כן אמרו חז"ל בתחילת עבודתו של האדם כשעדיין לא נפל כל כך ברשת היצר, אם חפץ לשמור ולהגן על עצמו, הרי עדיפא טפי שישתמש באותו סם המגין אשר תעניק לו הגנה וגדר שלא יוכל היצר לגשת אליו, כי על ידי עסק התורה יקבל כוחות דשנים ורענגים לעבוד את ה', ועל כן בתורת ה' יהיה חפצו ובה יהגה יומם ולילה, ולא ישתמש בעצות האחרות, רק אם אכן רואה שעדיין לא נצחו להיצר הרע, והיצר מתגבר עליו עוד ועוד, אז בהכרח שישתמש בעצות אחרות, אך עדיין יזכור כי התורה היא מעל הכל ובאמצעותו יוכל לבטל יצרו לגמרי, אתוד"ק הפנים יפות בתופסת נופך ביאור, יעו"ש.

- התורה מזכך ומטהר את האדם עד שנהפך ממצבו הקודם -

ויועמס כל זה בלשון הכתוב (שמות טו, כה) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך. דכוונת אמרו אם שמוע תשמע לקול ה' היינו שיעסוק בתורה שהוא קול ה', ובכח התורה יזכה לשמור מצוותיה כראוי, כי התורה הק' מזככת ומרוממת את האדם עד שמשתנה מהותו לגמרי, ואיננו אותו אדם שהיה מקודם, וממילא יזכה לשמירה דלעילא שכל המחלה הרוחניות שהוא על ידי מלחמת היצר, לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך שהוא רופא הנאמן השומרך ומצילך שלא תפול לרשתו, ויהיה בכוחך לעמוד איתן בדביקות להשי"ת ובתורתו הקדושה, ואז בכח התורה לא רק שמתרפא מצרעתו ומתהפך לבריה חדשה, אלא גם מעניקה כלי הגנה אל מול שורש היצה"ר שיוכל להתרחק ממנו לגמרי.

ויובן בזה אמרם ז"ל (ילקו"ש בראשית א, רמז ד) צפה הקב"ה במעשיהם של צדיקים ובמעשיהם של רשעים, שנאמר (בראשית א, ה) ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהם של צדיקים, ולחושך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים, איני יודע באיזה מהם חפץ תלמוד לומר ויקרא אלוקים יהי אור, הוי במעשיהם של צדיקים הוא חפץ, ע"כ לשון המדרש. וכבר עמדו בזה המפ' היאך יעלה

ביותר, וממילא יכנסו בו תמיד כוחות רוחניים ודעה חדשה עד ששוב שלא יוכל היצר הרע לגשת אליו בדברי שטות להסיתו לעבירות חמורות ח"ו, ובכך יוכל לעמוד בצדקו ימים רבים. משל למה הדבר דומה, לחולה מסוכן המוטל על מיטת חוליו ומסובל בייסורים ומכאובים, ומציעים לפניו ב' אפשרויות להקל עליו מחוליו ומייסוריו, האחד על ידי שישקו אותו סם המרפא, ואין ביד תרופה זו לרפאותו לגמרי כי אם להקל עליו ממכאוביו למען יוכל לנוח מעט, ולהסיר ממנו המחלה לזמן קט שיהא לו איזהו מנוחה מסיבולתיו, אמנם שורש החולי עדיין יהא קיים אצלו וכאשר תפוג השפעת הרפואה שוב ישוב מחלתו ייסוריו ומכאוביו להעיק ולרבות סבלו. אולם יש תרופה אחרת אשר בכוחה לרפאות את שורש המחלה, לחזק את בריאותו עד ששוב לא תשפיע עליו המחלה כלל וכלל, ובכך יהא מובטח שגם להבא לא יבוא שוב לידי חולי זה. הלא איזה שוטה ופתי יטעה ויעניק לו הרפואה הראשונה להקל עליו ממכאוביו, כשיש בידו סם המרפאהו לגמרי.

- זכירת יום המיתה אין מועיל לבטל את היצה"ר אלא לשעה -

כן הוא בנוגע לנפש האדם ברוחניות, שהעצה הג' של חז"ל שהוא הזכרת יום המיתה, הינה תרופה רגעית המעוררת לב האדם שיעצור ולא ישלח ידו במעשים לא טובים, מחמת כי יראה ופחד יבואו בו וכו', וכאשר לב יודע מרת נפשו שהוא שקוע בעוונות ובחטאים עד למעלה ראש, והינו כחולה מסוכן המבקש ומתחנן על נפשו לשוב אל ה', ומחפש דרך היאך לצאת מאותו שאול תחתית שנפל בו כ"כ, אין עצה זו מועילה לו כי אם לזמן מועט בעלמא.

העצה היחידה שתועיל, היא אותה תבלין מיוחד שהגדירו אותה חז"ל (קידושין דף ל' ע"ב) כתבלין נגד היצר הרע, ואמרו 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין', והיינו כפשוטו שהתבלין היחידי שביכולתו ובסגולתו לסלק לגמרי היצר הרע, או עכ"פ להעניק לאדם כלים ראויים שיוכל להשתמש בהם כתחבולה נגד היצר הרע, היא התורה הק'.

להם סוף, וניתן לאמת הדבר ולהוכיח כן מהרבה ראיות ברורות ומפורשת מתנ"ך ומדברי חז"ל, וכן מפי ספרים וסופרים של צדיקים, אלא שאין כאן המקום לכך מפאת קוצר הזמן, אמנם פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן נביא בכאן לשון קדשו הבהיר והזך של רביה"ק מראפשיץ זי"ע בספרו הק' זרע קודש, ומן הראוי שכל אחד ילמד הדברים בפנים, ויתבונן בהם היטב, כי הדברים מופנים ומכוונים לכל מי ששואף ומשתוקק לעלות בדרך ה' ולהתקרב אליו ית"ש.

- עבודת ה' דורשת התחדשות תמידית הנמשך ע"י הדביקות בתורה -

והא לך לשון קדשו בפר' בא, עה"פ (שמות יב, ב) החודש הזה לכם וגו', הנה אמרו רז"ל (תנחומא בראשית, יא) לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם וכו' משום כח מעשיו הגיד לעמו וכו', ללמדינו ארחות נתיבות קבלת עבודתו ית"ש, ללמוד מכח מעשיו יתברך, שמצינו בכל עת שהיה העולם רופף מאוד וקרוב להיות חרב ואחר כך נתקיים ישוב העולם, ובזה למד יתברך אותנו דרכי עבודתו ית"ש, וזהו (שם קיא, ו) כח מעשיו הגיד לעמו, שיתנהגו גם כן כן, ויהיה כח באדם לברוא שמים וארץ במעשיהם הטובים, ולהצמיח אור.

והענין, שהאדם עולם קטן, וצריך בכל פעם לחשוב עם עצמו ולמשמש במעשיו, ויהיה בבחינת ביטול בעיני עצמו, שיראה שאינו עובד כלל עבודתו ית"ש כאשר ראוי לאלקי גדול אין סוף יתברך ויתעלה שאין שיעור לגדולתו, ויהיה שפל רוח עד מאוד, ותיכף יתחיל ויאמר, עתה אתחיל מחדש לעובדו ית"ש כדת וכראוי ובכל כחי אעבוד אותו ית"ש, ויחדש עצמו כברייה חדשה לעבודתו ית"ש בהתחדשות.

והנה ההתחדשות הוא ממקור הבריאה שהוא אות ה', אתא קלילא דלית בה מששותא, רק הוא אויר בלבד, כי כשמוציא האדם אויר מפיו, הוא דוגמת מי שמוציא אות ה', כי קיום כל הבריאה של העולם הוא באויר, והכל בחינת אות ה', כמו שדרשו חז"ל (מנחות דף כ"ט ע"ב) בהבראם, בה' בראם, ולכן מצינו שהכל ה' ענינים, ה' חושים במחשבה, ה' מוצאות הפה בדיבור, וה' מדות,

על הדעת שיחפוץ ה' במעשיהם של רשעים. ולדרכינו יל"פ דדברי חז"ל מכוונים על אותו אדם המחפש דרך לעבוד את השי"ת, ויש בידו שני אפשרויות, או להתבונן במעשיהם של רשעים לראות היאך שנענשים על מעשיהם, כי אין העולם הפקר ועל הכל יבוא האלוקים במשפט, ובכך לבא לידי פחד ויראה מלעבור עבירה וכו', מאידך גיסא ניתן לראות במעשיהם של צדיקים, היאך שעובדים את קונם וצורם מתוך אהבת השי"ת בשמחה וששון על ידי לימוד התורה וקיום המצוות. ועל זה באו חז"ל להורות שלא יבחר האדם בדרך הראשונה לעבוד את השי"ת ע"י התבוננות בעושי של הרשעים כי זה לא יפיק תועלת נצחית כי אם לשעה ולזמן, אלא העצה היעוצה הוא להתבונן באותו אור אלוקי היוצא מתורת השי"ת אשר צדיקים ילכו בה, והמה הוגים ועוסקים בה תמיד בלי הפסק, ואור זה מטהרת ומזככת ומרוממת נפש האדם להיות נקי ומזוכך כל כולו לעבודת השי"ת.

- אין דבר המקרב אדם להשי"ת יותר מעיון התורה -

דבר זה ברור ומוסכם מפי ספרים וסופרים באין חולק, כי התורה הק' היא העצה המועלת ביותר נגד היצר הרע, והיא עיקר חובת האדם בעולמו, ואין שום דבר זולתו, וכה כתב הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטיווקא זי"ע במכתב קדשו (נדפס בסו"ס אמרות טהורות, ליקוטי אמרים מהרה"ק הר"ב ממעזיבוז זי"ע) 'תראה להתמיד בלימוד רק בעיון גפ"ת, כי אין דבר המקרב האדם להשי"ת ב"ה רק עיון הלכה וכו', וכן האהבה להשי"ת לא תמצא רק בעיון ההלכה ביגיעת כל הגוף ויגיעת המחשבה, עכלה"ק. והיינו כי כאמור אין עצה אחרת לזכות ליראת אלוקים זולת על ידי עיון התורה, יעו"ש באריכות מכתבו. ועל ידי שיכניס האדם מוחו ומחשבתו בדברי תורה וינער מהם כל מחשבות אחרות בעניינים שאינם נוגעים לדברי תורה, בזה יזכה לחוש בקרבת אלוקים לי טוב, וממילא יתמלא ביראת ה' טהורה ויהיה בידו פתח מילוט מהיצר הרע.

והאמת כי בענין זה ניתן להאריך ולדרוש עוד ועוד גם כמה וכמה שעות, כי הוא כמים שאין

ניתן לנו, והשכינה הקדושה שנקראת רחל, יקויים בה (ירמיה לא, טז) ויש תקוה לאחרייתך כו' ושבנו בנים לגבולם, וזהו שרמז ל'כם ר'אש ח'דשים ר"ת רח"ל, היא השכינה הקדושה, שיבוא הארה מאין סוף ב"ה להשכינה על ידי התחדשות עבודתינו, וזהו שאמרו במדרש שבא דוד ופירש, בריאת האור אימתי היה, כי כשיצמח קרן דוד יתגלה האור החדש וחמה ולבנה יחודש אורם ונשורר שיר חדש ויחודש שמים וארץ חדשים על ידי האור החדש, עכ"ל ק.

- עיקר החסידות הוא התמדה בתורה הק' -

ודברים נוקבים וחריפים יותר בענין הזה כתב בפר' תרומה עה"פ (שמות כה, י) ועשו ארון עצי שטים, וזל"ק, במדרש כששמע משה ועשו לי מקדש תמה, הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו, (דברי הימים-ב ב, ה) אמר ית"ש אין אני מבקש מכם רק עשרים קרש בצפון כו'. וכן קול ה' בכח (תהלים כט, ד), אין אומר בכוחו, אלא בכח של כל אחד ואחד כו', כי הנה מצינו במדרש תנחומא (תרומה, י) שעצי שטים היו מרמזים על תשובה, ששטים לשון שטות, שאין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה דף ג' ע"א), וכן יש בספרים לכפר על מעשה שטים, ורמז לדבריהם ששטי"ם גימטריא שט"ן, לכפר על מעשה האדם שמסיתו השטן, שהשטן הוא היצר הרע מסית האדם לחטוא, נמצא שמורה על תשובה, והנה אמרו ז"ל (קידושין דף ל ע"ב) בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין, וזהו עיקר העצה נגד היצר הרע.

וזהו שנאמר ועשו ארון עצי שטים, עצי לשון עצה שטים לשון שטות עצה נגד היצר הרע כנ"ל, והניחו בארון זה של עצי שטים, התורה, לרמוז כנ"ל, לשבר כח השט"ן שגימטריא שטי"ם על ידי התורה, ולכן היו בארון מדות שבורות חצי האמה, לרמוז לשבור כח היצר הרע והגוף בכל מדה ומדה, כי מן הסתם אם הגוף בטבעו רוצה דבר זה אינו טוב לנשמה, ולכן ישבור טבעו ומדותיו, וכן אם ח"ו כבר חטא, ישבור לבו בקרבו, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה (תהלים נא, יט), ועיקר תשובה הוא התורה כמו שאמרו חז"ל (ויק"ר כה, א) אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד שני דפין.

חסד גבורה תפארת נצח הוד, וכן כח ההולדה גם כן בה' על דרך (בראשית מז, כג) הא לכם זרע כידוע, שלכן רחל היתה עקרה, שלא היה לה ה' בשמה, כי הבריאה וההולדה הכל מאות ה', כי העולם נברא בה' חומשי תורה, שהתורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה (ב"ר א, א), ולכן הכל בכח הה'.

ולכן כשאדם רואה בעצמו שאינו יוצא ידי חובתו בעבודתו ית"ש, ורוצה לחדש את עצמו, צריך גם כן לחדש את עצמו בכח הה', להתמיד מאד בה' חומשי תורה, ותורה שבעל פה, על דרך שאמרו חז"ל (ויק"ר כה, א) אם רגיל ללמוד דף א' ילמוד שני דפים, ואחר כך לבקש מאוד מהשי"ת (תהלים נא, יב) לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי, שהוא התחדשות רוח, כנ"ל שהה' הוא אויר ורוח.

ולזה תקנו לנו קדמונינו אנשי כנסת הגדולה בברכת התשובה, השיבנו אבינו לתורתך, זהו התחלת התשובה, ואחר כך וקרבינו מלכנו לעבודתך, עבודה זהו תפלה וקיום המצוות כדרך עול אדון על עבדו, ואחר כך יוכל לבוא לתשובה שלימה, כמ"ש אחר כך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, ומי שרוצה להפוך הסדר הנ"ל אי אפשר שיבוא לתשובה שלימה ושיתחדש בקרבו רוח נכון, ורוח הוא רצון כמו שנאמר (במדבר כז, טז) יפקוד ה' אלהי הרוחות וכו' ודרשו חז"ל (במד"ר כא, טו) איש שיכול להלוך נגד רוחו של כל אחד ואחד, נמצא שרוח הוא רצון, ומרצון טוב יתחדשו ה' חושים וה' מוצאות הפה, והכל מהה', מקור ההתחדשות.

וזהו שנאמר החודש הזה לכם, שהיה יכול לכתוב חודש הזה לכם, רק בא לרמוז כנ"ל שיחדשו בני ישראל עבודתם, להמשיך ההתחדשות מה' כנ"ל, והנה על ידי שנעשה כנ"ל ונחדש עבודתינו לו ית"ש בכל עת, מבחינת ה', שמשם בא ההתחדשות וההולדה, נמשיך כח הולדה להשכינה הקדושה, שח"ו כשאין אנו מטיבין מעשינו כתיב (ישעיה לז, ג) באו בנים עד משבר וכח אין ללידה, אבל כשנעשה כנ"ל יהיה הולדה לשכינה הקדושה, ויהיה (שם נד, א) רבים בני שוממה כו', ויהיה (שם ט, ה) ילד יולד לנו בן

שהלך לבית המדרש.

ויש לבאר עפ"י המובא בספר 'תורת שמעון' להרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זי"ע (פר' תרומה) [והוא היה תלמיד מובהק לרביה"ק מלובלין זי"ע], בשם רביה"ק מלובלין זי"ע, לבאר המדרש (פתיחתא דאיכ"ר ב) כתיב (ירמ' טז, יא) ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, מתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה היה מחזירן למוטב. שפעם אחת ראה רביה"ק מלובלין זי"ע איש אחד שהיה הולך בדביקות גדול ולא היה לומד כלל [וכל אלו אשר שהו במחיצת הקודש של רביה"ק מלובלין זי"ע לא היו אנשים מפשרטי העם כי אם בני עלייה מורמים מעם], אמר לו רבו הק' מלובלין, דעל זה אמרו חז"ל הלואי אותי עזבו היינו הדביקות, רצ"ל שיעזבו כל הדרכים והשתדלויות להשיג דביקות בהשי"ת, ואת תורתי שמרו שתלמדו תורה לשמה, וממילא תבואו לעבדות ה', כי מתוך ההתעסקות בתורה ממילא יגיעו לדביקות, ומה להם לחפש דרכים אחרים, עכתוד"ק. (וראה לכ"ק מרן זי"ע בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת ויקהל תשכ"ט, נדפס בגליוני ד"ת גליון תתקע"ג).

להיות בן עליה אמיתי ואיש מורם מעם, הוא דייקא על ידי עסק התורה ואפ"י כשעמלו רק בנגלות התורה, כי עצם לימוד תורה כפשוטה מרוממת נפש האדם, ועל ידי זה ממילא יזכה להגיע לדביקות בהקב"ה.

אכן את אותה הוראה לדורות שנשמע מפ"ק של רביה"ק מלובלין זי"ע, הלא המה כתובים ומבוארים מפי תלמידו רביה"ק מראפשיץ זי"ע בדברים שהבאנו באריכות למעלה. ומזה נלמד ונתבונן מה נדרש מאיתנו ומה תפקידנו בעולם הזה, כי זוהי דרכי של חסידות, וכך היתה הוראתן של רובם ככולם מממנהיגי ישראל שהלכו לאורו של מרן הבעש"ט, שתמיד הורו ואמרו כי ראשית העבודה והתחלת קבלת עול מלכות שמים הוא בעמל ויגיעת התורה בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים.

- גם בלימוד נגלות התורה בקדושה מנוענים בעולמות העליונים -

על זה הדרך היה דוד מלכא משיחא הולך

ובהמשך לשונו כתב בהאי לישנא: ועיקר חסידות הוא התורה הקדושה בהתמדה, כי אמרו ז"ל (זוה"ק ח"ב דף קי"ד ע"ב) איזה חסיד המתחסד עם קונו, הפירוש כי אורייתא וקודשא בריך הוא חד, והתורה הקדושה נקראת (משלי לא, כו) תורת חסד, וקודשא בריך הוא חסד אל כל היום (תהלים נב, ג), ואם תרצה אתה גם כן להיות חסיד, תתחסד עם קונך, שתדבק בקודשא בריך הוא ותורתו, שהם חסד, ותקרא גם כן חסיד, וזה שאמרו במדרש הנ"ל על ועשו ארון עצי שטים, שאין ית"ש בא רק בכוחו של כל איש ואיש, שהארון עצי שטים מרמז על תשובה כנ"ל, ויאמר נא האדם, איך יש בי כח לתקן עוותתי [דהלא] אין קץ להסיגופים שצריך אני ואין שיעור להם, לזה אמר שאין ית"ש בא רק בכוחו של כל אחד ואחד, וכן במתן תורה, היה קול ה' בכח של כל אחד ואחד, שית"ש אינו בא רק לפי כח האדם כנ"ל, עכלה"ק.

למדנו מדבריו שיש סדר ועדיפות בדרך העבודה עד להגיע לתשובה שלימה ולנצחון היצר, וראשית כל הוא העסק בתורה הק', ובפרט תורה שבע"פ, ואם יעשה אדם כך ידע שהוא צועד בדרך החסידות הישרה כדת של תורה.

- אפשר להתעלות ולהדבק בהשי"ת גם ע"י לימוד נגלות התורה -

זה עתה בחג השבועות העעל"ט ראיתי בספר של"ה הק' במסכת שבועות (פרק תורה אור, אות קלה) שכתב שם עה"פ (תהלים יט, ח) עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, ד'עדות' עולה בגימ' תלמו"ד יעו"ש מה שביאר בזה לדרכו בקודש. ולענייננו י"ל בזה, כי לבער רוח השטות בבחי' אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, אי אפשר אלא על ידי יגיעה ועמל בגפ"ת שהוא הוא העדו"ת להחכים הפתי, ועד"ז יפורש מה דדרשו חז"ל (ויק"ר לה, א) עה"פ (תהלים קיט, נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד, רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וה"ד ואשיבה רגלי אל עדותיך. דתמוה מאוד להיכן רצה דוד המלך לילך, ומה אירע בסוף

וענפיה קשורים ואדוקים באותה תורה פנימית המצויה בעולמות העליונים, ומאליו מובן שכשעוסק בתורת הנגלה יש לזה השפעה גם בעולמות עליונים בלי שום ספק, כדוגמת החבל הארוך, וכלשון הזרע קודש הנ"ל.

למסקנא זו בא דוד מלכא משיחא אחר שחישב דרכיו וחיפש הדרך לעבוד את ה', וחזר ואמר ואשיבה רגלי אל 'עדות'ך', רמז על האמור עדו"ת בגימ' תלמו"ד, שעל ידי עמל בתלמוד הוא התורה שבע"פ אשר נקנית בעמל ויגיעה להשכיל לדעת כל חלקי תורת הנגלה גפ"ת ועיון ההלכה וכדו', בכך יהא דרכו סלולה להתעלות במדריגות רמות, ואין שום עצה אחרת שיוכל האדם להתחיל על ידם להתקרב להשי"ת בדרך הנכון, אלא על ידי עמל התורה יומם ולילה שרק בכך זוכים לאור פני מלך חיים.

*

- הטבת הנרות מורה על התחדשות בעבודת השי"ת בכל יום -

והנה נודע כי המנורה רמז לתורה (עי' בתורת העולה להרמ"א ח"א פט"ו, ובס' מתת י-ה), ולפי ענין המדובר לעיל יובן היטב דמיון הדברים, דהנה באור החיים הק' ריש פרשתן הביא פלוג' דתנאי במנחות (דף פ"ח ע"ב) אי הנרות היו קבועים על ז' קני המנורה, או שהיו הם חלקים נפרדים והיו יכולים לסלקן ולהחזירם, דבברייתא שם כיצד עושה מסלקן ומניחן באוהל ומקנחן בספוג ונותן בהם שמן וכו', וסברת החולק הוא דקביעי נרות, אלא שהקנים היו דקים והיה כופפם למטה עד שהיה מטיבם ומקנחם וחוזר וזוקפם כבראשונה. ומסיק שם באור החיים הק' ואני אומר אילו הייתי שם הייתי מוכיח ודן לפניהם מהכתובים דלא קביעי נירות' וכו'.

ומסיים שם דעפי"ז מובן מה שחלשה דעתו של אהרן ומה היתה תשובת הקב"ה אליו, דאהרן נתקנא בקרבנות הנשיאים שהיה בכך ענין ההתחדשות שבא מתוך התלהבות וחידוש בעבודת הבורא, ואת זאת ביקש לעצמו שיזכה להתחדש בעבודתו ית'. על כן השיבו השי"ת שלך גדולה היינו בהטבת הנרות יש לך דבר שהוא יותר מן הנשיאים, כי בעוד שהנשיאים לא

ומחשב, ומעיד על עצמו חשבתי דרכי, דמרוב תשוקה שהיה ליבו בוער בקרבו לבדוק איזה דרך ישרה יקח לעצמו לעבודת השי"ת, ועל כן היה מהלך מבית לבית ומחבורה לחבורה למצוא אנשים הנקראים 'עובדים' המה המבקשים לעלות להר ה' במעלות רמות ונשגבות, והלך לחפש אותם בני עליה שיורו לו הדרך האמיתית להגיע באמת לדביקות.

ובסופו של דבר אכן נודע לו כשהיו רגליו מוליכות אותו לבית המדרש מתוך הבנה והשכלה כי אותו מקום בו מייגעים עצמם על גופי תורה הוויות דאביי ורבא, הוא הוא המקום הראוי ביותר להדריכו ולהעלותו לדביקת השי"ת באמת, רק שם בבית המדרש שבו עוסקים ומתייגעים בתורת ה' אפי' בנגלות התורה בזה אפשר להאיר ולזכך הנשמה לעלות במעלות רמות.

וכלשון שכתב עוד רביה"ק מראפשיץ זי"ע בזרע קודש שם בתחי' מאמריו על חג השבועות, וזל"ק, וכשאדם לומד תורה והוא שומר מן החטא אף שלומד פשטות התורה מוריד ומשלשל כל העולמות עליונים והשפעתם, שכולם קשורים בתורתנו הק', וזה עיקר תענוגו ית"ש מעם קרובו, ע"כ. ובהמשך לשונו שם 'שאף מי שאינו דבוק עדיין בפנימיות התורה עכ"ז בהתורה שלומד בעוה"ז מנענע כל העולמות העליונים כדרך המנענע בחבל שאף שהחבל ארוך מאוד, כשמנענע למטה מתנענע גם למעלה, ועל ידי לימוד תורה הק' וקיום מצוותיו, אף שהוא בענין כתיבה מרחוק (היינו שלומד פשטות ונגלות התורה), עכ"ז יעלה מעלה מעלה ממדריגה למדריגה עד שיבוא מבחי' תורה שבכתב בחי' כתיבה מרחוק יבא לבחי' דיבור מקרוב' עלה"ק, יעו"ש כל הענין.

דבר גדול למדנו מדברי קדשו, להוציא מליבם של פתיים שכדי לזכות לדביקות באלקים צריך רק להתעמק בסתרי תורה ופנימיות אורחותיה שאז עולים ומתגלים אורות קדושים עד שנדמים בעיניהם כמלאכי אלקים. אך מחשבה מוטעית היא, כי גם כשאדם לומד חלק הנגלה ופשטות התורה מתקשר נפשו ונשמתו לשורש התורה בשמים ממעל, כי התורה עץ חיים שכל חלקיה

ליבות ישראל ולקרבתם להשי"ת.

לפיכך פתחה תורה ואמרה וידבר ה' אל משה 'לאמר' הזכיר כאן ענין האמירה, והגיד לו למשה להורות לבני ישראל על כח היגיעה והעמל בתורה שבעל פה שנעשית באמירה גרידא, רק שיהא מתוך עמל בגוף ובנפש.

ועל כן באה הציווי דבר אל אהרן דייקא, ובדרך אפשר י"ל, דמשה רבינו ע"ה מכוון על התורה שבכתב שניתנה על ידו בהר סיני, ואילו אהרן הכהן היתה עבודתו בעיקר להנחיל התורה שבע"פ, וכלשון הכתוב (מלאכי ב, ו-ז) תורת אמת היתה בפיהו וגו', כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקש מפיהו. וע"ז אמרה תורה דבר אל אהרן שהוא יפעל אצלם התחזקות והתאמצות בתורה שבע"פ, וז"ש בהעלותך את הנרות, וכנ"ל שמורה על התחדשות בעבודה, כי יזכו הם ע"י עסק התורה שבע"פ שאמרו חז"ל היכי דמי בעל תשובה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד ב' דפין וכו', או אז יזכו להתחדש יותר ויותר וכך להתעלות ולהתקרב לאביהם שבשמים.

- להגיד שבחו של אהרן שלא שינה מאותו סדר - מעתה אין כל תמיהה מה ראתה תורה להזכיר כאן מעשה בנין המנורה וכו', דאדרבה זה העיקר כאן ללמד ולהורות על התחדשות המנורה בכל יום ויום כדברי האור החיים הק' כדי שמזה יקחו מוסר לענין התחדשות האדם תמיד בעבודת השי"ת, שזהו היפך עצת היצה"ר מבחי' עמלק שנאמר בו אשר קרך בדרך, שכל מגמתו להכניס עצלות והתיישנות כמו שהאריכו בספה"ק, לעומת שורש העבודה הוא להתחדש תמיד על ידי עמל התורה הק'.

על כן נעשתה המנורה על ידי האש, כדאי' בחז"ל (ראה במדב"ר טו, ד), דאש מכוון על התורה כלשון הכתוב (ירמי' כג, כט) הלא כה דברי כאש, שהוא בחי' רשפי אש שלהבת לעבודתו מתוך התחדשות, וזהו השלך את הזהב לאש דהיינו לעזוב את כל שאר הענינים ולהדבק באש התורה וממילא יוכל להתחדש בכל יום בלב בוער כאש לעבודתו ית"ש.

על ידי זה הדרך זכה אהרן הכהן למה שנא' (מלאכי ב, ו) 'ורבים השיב מעון', כי היה נעשה עפ"י

היתה להם תחושת ההתחדשות כי אם בפעם הזאת בשעת חנוכת המשכן באמצעות הקרבנות שהקריבו, הרי שלאהרן ניתנה ענין הטבת הנירות שהיתה חידוש מידי יום ביומו על ידי פירוק חלקי המנורה והטבת כל חלק וחלק בפני עצמו והרכבתה מחדש, כל זה מורה על חידוש יום יום, וא"כ מה לך להתאונן על חידוש הנשיאים שאינו כי אם פעם אחת ותו לא, עי"ש כל הענין.

ומה מאוד יומתק הענין לפי דברינו לעיל, דאכן זהו דמיון מעשה המנורה לענין התורה, וכנ"ל מהזרע קודש דענין ההתחדשות בא מאות ה"א הרומז על חמשה חומשי תורה, שבכח זה יזכה לענין ההתחדשות בעבודת השי"ת שיוכל תמיד להתחזק ולהתאמץ לעמוד אל מול מלחמת היצר, וע"ז הדרך הוא הטבת והדלקת המנורה שהיתה בהתחדשות בכל יום על ידי פירוק והטבה כל אחד בנפרד.

בפרט לפי מה דאי' בספה"ק (זרע קודש, בפרשתו) דמנור"ה עולה בגימ' צור"ה, ורומז בכך דבכח התורה ניתן להחזיר לאדם הצלם אלוקים שנמחק ממנו ע"י חטאיו שגרמו לו להדמות לבהמה, ועי' שיפנה מכל עסקיו ויעסוק בתורה הרי חוזר לדמותו וצלמו כשעת בריאתו.

- אהרן הכהן בכח התורה שבע"פ השיב רבים מעון - וכבר הזכרנו אמש בליל ש"ק דהכתוב רומז על סדר לימוד התורה שבראשונה צריך להתייגע בנגלות התורה ורק אח"כ יתכן להוסיף ולהתעלות לזכות לפנימיות התורה, ויש להוסיף דזהו שאמרה תורה בהעלותך את הנרות בה' עלותך, היינו באות ה"א דייקא המורה על ענין ההתחדשות שיכול האדם להתחדש תמיד ולהיות כבריה חדשה על ידי כח התורה הק' כדברי הזרע קודש, שפי' החודש הזה לכם, היינו התחדשות שהוא באות ה"א וכנ"ל בארוכה, ועי"ז מתעלים נשמות ישראל וזוכים להיות קרובים לאלוקים.

ועבודה זו נעשתה על ידי אהרן דייקא, וכידוע מה שהאריכו בספרן של צדיקים, דבאמצעות הדלקת הנרות על ידי אהרן כהנא קדישא, נשפע בזה אורה וקדושה לתוך ליבותיהן של ישראל, וכדרכם של צדיקים שכל עבודתם היה להאיר

(תהלים ב, ט) תרועם בשבט ברזל, ורצה ללמדנו שהעצה היחידה לשבור היצר הוא באור פניך יהלכון, על ידי אור התורה שהיא פני הוי"ה, שאז יזכה לסייעתא דשמיא לנצח את יצרו הרע ולעבוד את ה' כראוי.

ושוב התבוננתי כי כל האמור כבר רמזוהו בזה"ק בפרשתין דז"ל: רבי אבא פתח אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא יהב לון אורייתא קדישא, ואוליף לון ארחוי, לאתדבקא ביה, ולמיטר פקודי דאורייתא, למזכי בהו לעלמא דאתי (אשריהם ישראל שנתן להם הקב"ה התורה ולימד אותם הדרך להדבק בו, ולשמור מצוות התורה לזכות בהם לחיי העוה"ב). וקריב להו בשעתא דנפקו ממצרים, דהא כדין אפיק לון מרשותא אחרא, וסליק לון לאתאחדא בשמיה (וקרב אותם בשעה שיצאו ממצרים כי אז הוציאים מרשות אחר והעלה אותם להתאחד בשמו), וכדין אקרון בני ישראל, בני חורין מכלא (ואז נקראו בני ישראל בני חורין מכל). דלא יתבו תחות רשותא אחרא וכו', עיי"ש כל הענין שעל כן הוציאים בעצמו ממצרים לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח כדי שלא יהיו כלל ברשות אחרת.

והיינו שהתורה לבד היא היא המקשרת ומדבקות את עם בני ישראל לאביהם שבשמים, ואז נקראים המזה בני חורין אמיתיים, ומתקיים בהם 'חרות על הלוחות' (שמות לב, טז), אל תקרי חרות אלא חירות - חירות מיצר הרע, שמקבלים הכלים להלחם ולהתגבר על היצר הרע.

- 'שליך לעולם עומדת' - התמדת התורה מועיל נגד היצה"ר לימים רבים -

על כן מסיימת התורה הפרשה דלעיל, אחר שהביאה בפרוטרוט כל קרבנות הנשיאים כל אחד בנפרד, וכמובן שכל עבודת הנשיאים הביאום בעובדה רבה ונשגבה עם ייחודים עילאיים ועבודה שלימה, כל שבט ושבט בעבודתו וכוונתו בייחוד, וכאשר האריכו בזה במדרש (במדב"ר יג). אולם אחר כל זה בא הכתוב ומגלה, ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו, שהיה משה בא לשמוע מפי ה' איך ללמד לעם

סדר, מתחילה 'תורת אמת היתה בפיהו', שלימדום את התורה כפשוטו, ואח"כ בשלום ובמישור הלך איתו, שהבינו מתוך דברי התורה איך להתנהג וכיצד לקיים התורה, ורק אח"כ ורבים השיב מעון. וע"ז הסדר היה אהרן מלמד לבני ישראל עבודת ה' מהי.

וזה שאמרה תורה ויעש כן אהרן וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שלא שינה מהסדר האמור, להתחיל עם מדריגות וייחודים לעסוק בפנימיות התורה, כדי לבא לידי התעלות ודביקות וכו', כי אהרן קדוש ה' ידע את הדרך הישרה, והלך בדרך הסלולה והנכונה להתחיל בעמל ויגיעת התורה ללמוד כל התורה כולה בפשטות המחשבה, ורק אח"כ מתוך יגיעת התורה במסיקות נפש עלה מעלות רמות להיות כמלאך ה', וע"ד שכתב בעטרת ישועה שהבאנו. - ע"י התורה נתחבר האדם להקב"ה וממילא יש לו סי"ד לנצח את היצר -

הסדר הזה הוא מוכרח, וכדי להגיע אל המטרה של דביקות בהשי"ת לעובדו בלבב שלם כראוי, לא יתכן לשנותה כלל, שכן תחילה צריך האדם לקבל כלים להתמודד מול נסיונות היצר העומד לשטן לו להטעותו ולבלבלו, וכבר אמרו חז"ל (סוכה דף נ"ב ע"א) יצרו של אדם מתגבר עליו ומתחדש עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול לו. ועל כן זקוק האדם לסיוע ממרומים לעמול מול מלחמת היצר. ועל כן אין עצה אחרת כי אם לעסוק בתורת ה', ואז נעשה דבק בהקב"ה שכן קוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק ח"ג, דף ע"ג ע"א), וממילא יזכה להתגבר על יצרו.

לפיכך הסמיך כאן במדרש הפסוק כי אתה תאיר נרי, רצ"ל כשאזכה להיות באור פני מלך חיים על ידי עסק התורה תורת ה', אזי אזכה ה' אלקי יגיה חשכי, שגם אם נפלתי לעומק שאול אשר בו חושך וצלמות, והיצר מבלבל דעתו לגמרי, מכל מקום בזכות התורה יתהפך לגמרי, ויהיה כבריה חדשה שמכאן ואילך לא ימעד עוד. - הבן חורין האמיתי מהיצה"ר הוא ע"י התמדת התורה -

זהו שהסמיכו בזה"ק לכאן הפסוק אשרי העם יודעי תרועה, תרועה הוא לשון שבירה, כמו

רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, ויהי רצון שנזכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך, ורק אח"כ ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, כי אחר הדביקות בתורה באה אהבת ויראת ה' כראוי.

יעזור השי"ת וישפיע על עם בני ישראל רוח טהרה ורוח תשובה, ויריק משמי שמי מרום לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר ישועה ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, בני חיי ומזוני רויחי, אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרב דוד זלמנוביץ ר"מ בישיבת היכל התורה.

יום ראשון פר' שלח י"ג סיון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אלימלך שבתי נ"י בן הרה"ח ר' שמעלקא פיליפ מפעיה"ק (ח"ר שלמה אלחנן שליסל מב"ב), ע"ב הרה"ח ר' זלמן מאיר פרקש מפעיה"ק (ב"ר אברהם חיים מנתניה, וח"ר שמואל דוד רייניץ מירושלים). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שני פר' שלח י"ד סיון

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יהודה אהרן נ"י בן הנדיב הרה"ח ר' מיכאל משה יוסף גרינבערג מירושלים, ע"ב העסקן הרה"ח ר' בר יוחאי שמעון מנהל היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז. אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

אחר תפילת ערבית הגיש הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דיינא רבא דקהלתנו הק' ורא"כ ש"ס במרכז התורה, את ספרו שו"ת ישיב יצחק חלק נ'.

יום שלישי פר' שלח ט"ו סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מאיר שרגא נ"י בן הר"ר מנחם מנדל רייניץ מביתר עילית (ב"ר חיים אריה מירושלים, וח"ר בצלאל מנדלסון מביתר).

בשעות הצהריים הסתלקה לעולמה הרבנית הצדקנית מרת לעמבערגער ע"ה, א"ח הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצוק"ל, שנלב"ע בפתע פתאום לפני כשנתיים ימים, ובת רב האי גאון וצדיק חסידא ופרישא ונהורא נפישא, פאר רבני צאנז למעלה מיובל

ישראל הדרך הנכונה להתגבר על היצר, או אז וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדו"ת דייקא, וכנ"ל שהוא בגימ' תלמוד, ואז בא וצווה לאהרן על חידוש המנורה כל יום, וממנו יבין אהרן שעם כל עבודתם הנשגבה של אותם הנשיאים בעבודת הקרבנות שהביאום לדביקות עליונה, אין מעלה זו שוה למעלת העוסק בתורה ביגיעה ועמל להבין ולהשכיל נגלות התורה וכל חלקי התורה שבע"פ, וכידוע מה שאמר מרן אאדמו"ר זי"ע בטעם שפסק הרמב"ם (הל' ת"ת פ"ב ה"ב; שו"ע יו"ד סי' רמ"ה, סעי' י"ב) דאין מבטלין תלמוד תורה לבנין בית המקדש, כי תלמוד תורה חביב יותר מבנין המקדש (וראה דברי יציב, יו"ד סי' קל"ד), וממילא יבין מזה אהרן עד כמה שלך גדולה משלהם, ונקט הלשון גדול"ה שהוא אתון גדול ה', ורמז בזה על ההתחדשות, שזה יהיה על ידי שאתה מדליק ומטיב בכל יום מחדש את הנרות, ומזה יבין מעלת התורה שמעוררת חידוש בלב האדם שיהא לבו בוער כאש לעבודתו ית"ש.

וז"ש רש"י שלך לעולם עומדת שהעצה של לימוד התורה הוא עצה נצחית ומועילה לאדם לטווח רחוק כי על ידי קדושת התורה מקבל האדם כח ודעת עד שכל מהותו מתחסן לעמוד נגד פיתויי היצה"ר וכאמור, ועל כן מוטב להקדים בעצה זו לנצח את היצר ע"י עסק התורה, יותר משאר העצות האחרות של קריאת שמע וזכירת יום המיתה, דעל ידי התורה נעשה כאדם חדש לגמרי ומשתנה מן הקצה אל הקצה.

ועל כן נרמז כאן במעשה המנורה במ"ש שלך לעולם עומדת מעשה נס דחנוכה, כי כל אותו נס שנעשה בימי החשמונאים היה בכח התורה שבע"פ שקיימו דברי החכמים שלא לסמוך על דין תורה שיהא טומאה הותרה בציבור (פסחים דף ע"ז ע"א), רק קבעו אז להמתין על שמן טהור ומכח זה נתהווה הנס (ועי' פני יהושע שבת דף כ"א ע"ב, ד"ה מאי חנוכה; שו"ת חכם צבי סימן פ"ז). והורה כאן כנ"ל שבכח התורה שבע"פ ניתן להשיג התקרבות לקוב"ה שיגין בעדנו לשומרנו ולהצילנו ברוחניות ובגשמיות.

גלוי וידוע לפני כסא כבודך שרצוננו לעשות

מתוך ביתה.

וביותר אמרו שם חז"ל במגילה בענין זה, כי גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים, שנאמר (ישעי' לב, ט) נשים שאננות קמנה שמענה קולי בנות בוטחות האזנה אמרתי, וזהו הבטחה גדולה שהבטיחם הקב"ה לנשים, שבעוד האיש צריך להשלים עצמו ביגיעה ועבודה רבה, הרי כשהאשה עושה תפקידה בשלימות, מתנהגת בצניעות ובקדושה, ומנטרן לגברייהו ואקרויי בנייהו לבי כנישתא, בכך 'חכמת נשים בנתה ביתה', וזוכה היא להבטחה גדולה זו לזכות על ידיהם.

בנין בית יהודי כראוי לא יתכן בלא ה'אידישע מאמע', כאשר כבר מצינו במלאכת המשכן, שאמר הכתוב (שמות לה, כו) וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוו את העזים, והיינו שהנשים היה להן חלק בבנין והקמת המשכן, כמו כן כל משכן להשי"ת שבונה האדם, וחפץ שביתו יהיה בבחי' הכתוב (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, העבודה לכך מתחלקת לאב ולאם יחדיו. ויותר חכמה ובינה צריכה האשה, כי בחכמתה היא מנווטת את הבית לזכות להשרות בה שכינה, וזהו על ידי שיתנהגו בה בקדושה ובטהרה, ובכך תזכה ויצאו משם לעכטיגע אידישע דורות.

*

שנים, רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפר זצ"ל, שנסתלקה בשם טוב.

בשעה 4.15 אחה"צ יצא מרן שליט"א מביתו להשתתף במסע הלוויה שיצא מרחבת בית המדרש המרכזי אהל נחמיה פעיה"ק, בהשתתפות קהל רב מאנ"ש.

תחילה הספידו בדברים בנה הגדול הרה"ג רבי שלמה זלמן שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק, חתנה הגדול הגה"צ אב"ד דקהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, ובנה הרה"ג רבי יעקב מאיר שליט"א מראשי ישיבת סקווירא בלונדון אשר הזכירו גודל צדקותה, ביתה הפתוח לרווחה לכל דל ונצרך, זהירותה בכל דבר שבקדושה, וקבלת הייסורים באהבה, גם ביקשו שתהיה שליחה להליץ יושר שיתגלו חסדי הבורא ית"ש לעינינו שנראה בחוש גודל טובו וחסדו עלינו.

אח"כ פתח מרן שליט"א בדברי מיספד, וזהו תוכנם:

כתיב באלישע (מלכים-ב ד, ח) ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם וגו', והמפוי' כבר נתקשו לבאר הכוונה באמרו 'אשה גדולה'. והרהרתי בזה, עפ"י מה שמצינו בחז"ל (מגילה דף כ"ז ע"א) עה"פ (מלכים-ב כה, ט) ואת כל בית גדול, בית גדול שמגדלין בו תורה ותפילה, ואמנם נשי דלאו בני תורה, כבר שאלו חז"ל (ברכות דף י"ז ע"א) הני נשי במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו בי רבנן ומנטרן לגברייהו עד דאתי מבי רבנן, ו'חכמות נשים בנתה ביתה' (משלי ט, א), ולהכיר ולידע על אשה כי היא אשה גדולה זה ניתן לראות על ידי הבית שזכתה להקים, ומי יצאו

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' שמואל צבי ארנפלד הי"ו

מזכ"ל היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי הבת תחי' במז"ט ובשעטומ"צ

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כמר יוסף נתן נ"י

בן הרה"ח ר' בנימין הרשקוביץ הי"ו - אב"י בלונדון

והברכה אחת היא לסבים

הרה"ח ר' אברהם שלמה רוט הי"ו - אב"י פעיה"ק

הרה"ח ר' משה הרשקוביץ הי"ו - אב"י בלונדון והרה"ח ר' בערל רוזנברג הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

שכנסת ישראל לקתה לא רק בכפליים אלא בכ פלי כפליים ויותר, ואז דייקא מתוך חשכת הליל של תוקף הגלות תתנוצץ אור הגאולה לישע עמו בית ישראל, וממילא בהאי שעתא תפקד גם ישועתה של האדמה, ותזכה אף הוא לצאת מתוך קללה לברכה. ובזה נבין כל ענין חבלי משיח, שמבואר בספה"ק ענין כל מיני עקתין בישינ דאתין לעלמא, כי טרם יקויים היעוד (שם ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם, הרי שתחילה צריך להיות בחי' הודו על ארץ ושמים (תהלים קמח, יג). ואמנם כבר נתמלא כל הבגד כולו קרעים ואין לנו כח לסבול עוד, כי אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה.

*

מה נאמר ומה נדבר, קשה עלינו הדיבור באבידה גדולה זו, בת מלך למורי חמי הגאון הגדול אשר בבית הגדול הזה למדה את דרכי הצניעות והקדושה בצירוף ריבוי החסד לכל עני ואביון, ומעשה אבותיה היו נר לרגלה תמיד, ושוב זכתה להיות אשת חבר לבעלה הגאון הצדיק ז"ל, כאשר כל מגמתה שיוכל בעלה לשבת באהל של תורה במנוחה ללא הפרעה כלל, כל ימיה עמלה רק להקים דור של תלמידי חכמים יראי ה', ובכן בהלקח אשה גדולה הרי האבידה גדולה מאוד לא רק למשפחה הקרובה, אלא גם לכל מי שהיה לו איזה שייכות עמה הן

מסופר שכאשר נסתלקה הרבנית של הרמ"א זי"ע, וזה היה עוד בחיי אביה רבי שלום שכנא זצ"ל, הספידה בעלה הרמ"א, והזכיר את הפסוק הנאמר במיתת איזבל (מלכים ב ט, לד) ויאמר פקדו נא את הארורה הזאת וקברוה כי בת מלך היא, וביאר, ד'ארורה' קאי על הארץ, כמו שנאמר (בראשית ג, יז) ארורה האדמה וגו', לאשר כי חטאה בכך שפצתה את פיה שלא כדת לקחת את דמי הבל, והתיקון לאדמה היא על ידי שקוברים בה צדיקים. וזהו פקדו נא את הארורה, לתקן חטא האדמה הארורה ולהביא לה פקודת ישועה, על ידי וקברוה כי בת מלך היא, שיקברו צדקנית זו שהיא בגדר בת מלך, עכד"ק.

על משקל זה אפ"ל, כי חטא האדמה לא נתקן עד אשר יקויים היעוד (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה', והיה ה' למלך על כל הארץ, ובכל דור ודור כאשר נפש זכה ונקיה נפש טהורה מסתלקת מן העולם, ובני ישראל מצטערים ובוכים על הלקח מהם נפש נקי וצדיק, הרי כל דמעה וכל אנחה משלים את הסאה בצרות חבלי המשיח, ובכך מתקרב ישועתן של ישראל, וזהו בקשתינו שתשים דמעותינו בנאדך להיות, שיראה ה' בעני עמו הנדכאים והשבורים מריבוי הצרות שבר אחר שבר, ומכך מתוך צרה המציאם פדות ורווחה, כי לרוב הפורעניות והיגונות יאמר השי"ת למלאך המשחית הרף, כי הושלם כבר כל סאת היסורים והצער באשר

הצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

תשית לראשו עטרת פז

ברגשי גיל והערצה משגרים אנו את ברכותינו ואיחולינו קדם האי גברא רבא, אהוב למעלה ונחמד למטה, לן בעומקה של הלכה, נודע לשם ותהילה בקרב עם סגולה, ותיק ועושה חסד, ידיו רב לו בכל מכמני תורה, ה"ה

תרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א

לרגל פתיחת שערי בית מדרשו וויידיטשקא בלונדון

ברכותינו הנלכבות שגורה בזאת שיוכה להרים ולרומם קרן התורה מתוך סיד"ש וכל ברכאן דלעילא ולתתא, שפע ברכה והצלחה מרובה בכל מעשי ידיו המבורכים להגדיל תורה ולהאדירה.

ויקויים בו מקרא שכתוב 'כי כי ירכו ימך ויוסיפו לך שנות חיים למען יאריך ימים על ממלכתו כל הימים, אכ"ר.

ההנהלה

הכל באהבה, וכאשר סיפרו לי כי לפני כחודשיים ימים גילו אצלה חולי בכבד, וכששמעה מזה מיד ענתה ואמרה 'ב"ה הקב"ה נתן לי מתנה נוספת', כי זה היה דרכה שלא להתרעם חלילה על מידותיו ית"ש, וקיבלה הכל באמונה שלימה ותמימה בלא קושיות ושאלות כלל וכלל.

זכות זו של קבלת היסורים באהבה היא גדולה עד אין שיעור, כשאין אנו יכולים להשיגה כלל וכלל, ובוודאי כשעולה נפש זכה ונקיה יש בה כח להליץ יושר בעד הכלל כולו, שכבר יקויים 'פקדו את הארורה הזאת', ויתהפך הקללה לברכה החושך לאור, ויראו עינינו בטוב ה'.

מזכין זכות על ידי זכאי, כשהכל ראו בחוש הזכות הגדולה, שזה כבר כמה ימים ושבעות שהרופאים אומרים כי שעוטיה ספורים, והנה המתינה עד אחר ימי השמחה במשפחה, כשנכנס נכדה לעול התורה והמצוות, ורק אחר השמחה החזירה נשמתה לבוראה, כשבכך לא הופרע השמחה כלל וכלל. ומכך ניכר ג"כ גודל נשמתה. ובעת הזאת אשר היא עולה למרומים, בוודאי תהיה למליצה ישרה, ותעורר רחמים בעדנו כי כשל כח הסבל לסבול הן הצרות ברוחניות והן הצרות בגשמיות. ותתפלל שכבר יקויים היעוד והיה לך ה' לאור עולם, אור חדש על ציון תאיר, שיהיה 'אור צדיקים ישמח' (משלי יג, ט), ויראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו באמור לציון מלך

בהיותה דרה כאן בקרתא קדישא הדין רבות בשנים ואח"כ באלעד.

מוסכם הדבר מפי ספרים וסופרים, דכשם שאמרו חז"ל (שבת דף ק"ו ע"א) אחד מבני החבורה שמת ידאגו כל החבורה, דלא עביד קוב"ה דינא בלא דינא (ברכות דף ה' ע"ב), כן נמי בכל נשמה גבוהה אשר מסתלקת מקרב הציבור הרי שכל הסובבים צריכים לעשות חשבון נפשם ולבדוק ולתקן הדברים הצריכים תיקון.

הנפטרת כל ימיה היתה גומלת חסדים לאחרים, וכאשר כבר הזכירו כאן כי ביתה היה פתוח לכל אחד ואחד, כאשר שבורי לבב נדכאים וכו' שלא היה להם בעולמם מאומה, היו נכנסים אל תוך ביתה כשמראיהם היה נראה בכי רע, בבגדים קרועים ומטונפים וכו', והיא במסירות נפש עמדה ודאגה במסירות עבורם. וכן נמי בעבודתה במושב זקנים דפה, היתה אם מסורה בכל לבה ונפשה לכל זקן וזקנה, העידו בפני רבים וטובים יהודים מבוגרים תלמידי חכמים כשרים ויראים אשר היו תלויים בה בכל דבר, עשתה במסירות נפש הן בשעות העבודה והן שלא בשעות העבודה לעזור ולהקל בכל כוחה לכולם אשר התמסרה אליהם במאוד מאוד. עד שגם כשהיא חפצה לעזוב את עבודתה, לא נתן לה ליבה לכך בגין אותם אנשים יקרים דרי הבית. כמו כן למרות כל מכאוביה ותלאותיה קיבלה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, נודע לשם ותהילה בקרב עם סגולה, מחשוכי רבני ודייני עיר הקודש ירושלים תובב"א, ידיו רב לו בכל מכמני תורה, מפורסם בדרשותיו המופלאים ובפיו המפיק מרגליות, ה"ה

הגאון רבי נפתלי גרום שליט"א

רב קהל חסידים קרית מטראפדורף ירושלים, ומח"ס שארית אברהם לרגל השמחה השרויה במעונו

שמחת נישואי בתו הכלה תחי' עב"ג תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו הרה"ח ר' מרדכי יעקב הי"ו - אב"י בירושלים

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים, מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון כב"א

הגדולה. וחזר לביתו.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אהרן דוד נ"י בן הרה"ח ר' יוסף מרדכי בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר אלכסנדר משה מפעיה"ק, וח"ר יהודה צבי גלבמן מירושלים), ע"ב הרה"ח ר' שמואל איזק מפעיה"ק.

יום רביעי פר' שלח ט"ז סיון

לפני תפילת שחרית ותפילת מנחה הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא רבא של דו"ז הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע.

אלוקיך. ובוודאי כי מדה טובה מרובה ממדת פורעניות, ומיום זה והלאה יראו הכל אך טוב וחסד, ויעזור השי"ת ויקויים היעוד (ישעי' כה, ח) ובלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

אחר אמירת הקדיש על ידי בניו שליט"א, ליוה מרן את המיטה עד רחוב ברטנורא, ושוחח מרן שליט"א עם כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א על האבידה

בחצרות קדשינו

**הזכירו לפניו - כל יום, כל השנה!
השליח האישי שלך יתחנן עבורך
מדי יום בציון הקדוש של מרן זיע"א**

בימים אלו מציינים במוקד 'הזכירו לפניו' חמש שנים להקמתו, לקראת סיום 5 שנות תפילה ותחנונים מדי יום ביומו, על הציון הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א, ע"י השליח האישי והמיוחד של אלפים רבים מאנ"ש ומכל תפוצות ישראל שהצטרפו למוקד להזכרת שמם ובקשתם האישית מדי יום ביומו משך כל השנה.

בשנים החולפות, מאז החל לפעול המוקד לאחר ט' בתמוז התשע"ז, הגיעו להיכלי התורה והחסד דחסידי צאנז עשרות סיפורי הוד ומופת של יהודים משלל החוגים והעדות שהעידו על ישועות להם זכו מעל לדרך הטבע, חלקם קרו אף באורח נסי ברגעים בהם עמד השליח והזכיר את השם והבקשה, כפי שהוברר למפרע.

עבורנו - צאנזע חסידים האמונים על הדברים המרט יטים אותם חקק רבינו זיע"א בצוואתו הקדושה לפקודת ישועה ורחמים עבור העושים למען הצדקות אשר פעל בחיים חיותו – אין זו פליאה, שכן כל אחד ואחד מאתנו שגור בכגון דא וכל דרדק בחצה"ק יודע את הכתובת לכל דבר ישועה בכל עת ובכל מצב.

כפי שמפורסם, במסגרת מוקד התפילה 'הזכירו לפניו', עולה שליח מיוחד מטעם הנהלת המוסדות"ק דבר יום ביומו על הציון הק', ומזכיר את שמות התומכים ובקשתם האישית והפרטית, במתינות ובפרטיות, מדי יום ביומו – לתורמים סך 391 ₪ (כמנין 'ישועה'), או במסלולים השונים של הזכרת 100 ימים מיומא דהילולא רבא עד לאחר ירח האיתנים בתרומת סך 250 ₪, או מדי ערב ראש חודש לתורמים סך 180 ₪ בעבור החזקת ישיבה על קברו של צדיק – היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

"אנו זוכים בס"ד לציין כעת 5 שנים מיום תחילת פעילות מוקד התפילה" אומרים במוקד 'הזכירו לפניו', " גם בימים הטרופים שעברו על כולנו בשנים האחרונות כשהרחובות היו שוממים ויושבי הארץ כולם הסתגרו בתיהם תחת הסגר שהוטל ע"י השלטונות, גם בערבי שבתות ויומי דפגרא, בכל יום ויום עלה השליח האישי והקבוע והתחנן עם שמות ובקשות מאות התומכים בקביעות, כי על תפילה קבועה ושליחות קדושה לא מוותרים בשום מצב".

בשבוע החולף שוגרו לבתי אלפי התומכים אשר הוזכרו על הציון הק' בשנה החולפת, מכתב אישי ובו השמות והבקשות כפי שהוזכרו בשנה החולפת, זאת כדי לאמת את השמות ולמנוע טעויות למען הסדר הטוב, או כדי להוסיף ולעדכן שמות נוספים וכדי להמשיך את התפילה מדי יום ביומו אף בשנה הבעל"ט.

מעתה ועד ליום ההילולא קדישא הבעל"ט, ניתן יהיה להצטרף ולהרים את נדבת לבכם, כדי לזכות בהזכרה יומיומית על הציון הק' של רבינו הק' זיע"א אשר ציווה לנו את בקשתו להיות לעזר למען המוסדות הקדושים ברצוננו לזכות לישועה ולברכה. להצטרפות פנו כעת אל מוקד 'הזכירו לפניו' בטל' 313-800-1800 ולתושבי ארה"ב בטל' 646-813-0097. או בעמדות נדרים פלוס בכל בתי מדרשינו בכל אתר ואתר.

כל השביעיין חביבין

**ייסוד הסניף השביעי של רשת כוללי 'מבצר התורה'
בשכונת שפע חיים ברמה ד' בבית שמש**

בהתרגשות ובשמחה רבה קיבלו קהל אנ"ש את הידיעה המרנינה, על התווספות עוד פנינה בשרשרת מוסדות התורה דחסידי צאנז, ייסוד הסניף השביעי של רשת הכוללים 'מבצר התורה' דחסידי צאנז בפתיחת כולל האברכים בשכונת שפע חיים - רמה ד' בעיר בית שמש. זאת על פי הוראת וברכת הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א לאור התפתחות והתרחבות קהילתנו הק' בעיר בית שמש ואכלוס שכונת שפע חיים בצעירי אברכי אנ"ש, הסניף החדש מצטרפת אל אחותה הסניף הוותיק של כולל האברכים 'מבצר התורה' בבית שמש ששמה הטוב יצא לשם תהילה ברחבי בעיר, ומהווה מקום של תורה ובית היוצר לתלמידי חכמים, ויחד מהווה חוליה שביעית ברשת הכוללים מבצר התורה בירושלים, טבריה, אלעד, אשדוד ומאנסי. לשו"מ בהיכל הכולל החדש נתמנה הרה"ג ר' נפתלי צבי הלפרין שליט"א מחשובי חו"ר מבצר התורה בעיר בית שמש, [בנו של הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שליט"א

דומ"ץ בית מדרשנו ברמות]. לרגל פתיחת הכולל התקיים השבוע מסיבת לחיים מרוממת בהיכל הכולל, בהשתתפות 15 האברכים הראשונים לומדי הכולל, יחד עם מנהל הכולל הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו ועסקני ומנהלי מוסדותנו הק' בבית שמש.

אנ"ש בבית שמש מברכים ומקלסים ברגשי הכרת הטוב והודיה, קדם האי ארי שבחבורה העומד לימין צדיק במסירות נאמנה ומוסר נפשו וליבו וכל אשר לו למען אברכי הכוללים עמלי התורה והוגיה ה"ה מנהלה המסור והנערץ של רשת הכוללים מבצר התורה דחסידי צאנז 'הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו אשר על אף העול הגדול המונח על כתיפו בהחזקת שש סניפי מבצר התורה בקרית צאנז ירושלים, קרית צאנז טבריה, בית שמש, אלעד, אשדוד, ומאנסי הפליא והגדיל חסדו עליהם בייסוד כולל אברכים נוסף בשכונה המתפתחת בעיר. תערב נא ברכותינו אל שמים, שיזכה ר' אהרן הי"ו לברכות שמים מעל, יהי נועם ה' אלוקינו עמו בכל מעשי ידיו בברכה והצלחה בכל הענינים, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה בעוז ותעצומות, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח מתוך סיעתא דשמיא, אכיה"ר.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

שבר על שבר הושברנו

המומים ומזועזעים מבכים אנו בצער וביגון קודר של האשה החשובה והצדקנית, טוב וחסד רדפה כל ימי חייה, הוד והדר פעליה וצדקתה עומדת לעד, הקרינה מהודה והדרה על צאצאיה ועל כל מכרותיה, עמדה לימין בעלה הגדול במסירות וללא לאות משך רבות בשנים לעזר כנגדו בעבודת הקודש, גידלה וחינכה דור יראים ושלמים, אשת החסד וכבירת המעש,

הרבנית ממאקאווא אלעד ע"ה

בת רב האי גאון הבלתי נשכח, מעוז ומגדל, חותן המלך
הגה"צ רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפער זצ"ל
אשת חבר להאי גברא רבא חו"פ ונהורא נפישא

הגה"צ רבי יוסף אשר אנשיל לעמבערגער זצ"ל - אב"ד מאקאווא אלעד

כסא דנחמתא

מקרב לבבנו משגרים אנו את תנחומנו הכנים להרבנים הגאונים הצדיקים המופלגים, מרביצי תורה ויראה, נודעים בשערים לשם ולתהילה, שמים מפארים, ה"ה

- רבי יוסף דב אונסדורפר שליט"א - רב ביהמ"ד ראשית חכמה במונטריאול
- רבי יעקב אליהו אונסדורפר שליט"א - רב ור"מ דקהל מתיבתא ראשית חכמה במונטריאול
- רבי שלמה זלמן אונסדורפר שליט"א - רב ביהמ"ד דברי חיים בפ"ת
- רבי ישראל אונסדורפר שליט"א - מח"ס שפתי ישראל ור"מ בויליאמסבורג
- רבי מאיר מרדכי אונסדורפר שליט"א - רב ביהמ"ד אמרי יהודה ברעזאן בבארא פארק
- רבי שלמה זלמן דב שליט"א - ר"מ בישיבה"ק, רבי יעקב מאיר שליט"א - מראשי ישיבת סקווירא בלונדון, רבי ישראל מנחם מנדל שליט"א - מראשי הכולל בבני ברק, רבי יהודה ליב אפרים שליט"א - ר"מ בישיבת סאטמר במונורו, רבי אברהם מתתיהו שליט"א ראש הכולל באלעד, רבי משה נתן נטע שליט"א - מראשי הכולל בירושלים, רבי חיים מרדכי אריה שליט"א - משגיח רוחני בישיבת חיי תורה, רבי שמעון אהרן שליט"א ראש כולל ארי שבחבורה בבית שמש, וכל המשפחה החשובה והרוממה
- המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם ובגבולנו ובגבול כל בית ישראל, ובמהרה יקיצו וירננו שוכני עפר בביאת גוא"צ

**קבלת התורה בישיבתנו הק' שפע חיים לצעירים
בעיה"ק ירושלים**

בערב ר"ח סיון שהוא יום המסוגל לתפילת אבות על בנים להצלחה בתורה ויראת שמים, התקבצו כל תלמידי הישיבה לאמירת תפילת השל"ה בציבור בהתעוררות גדולה. קודם לכן נשא דברים הרה"ג רבי יחזקאל היילפרין שליט"א מראשי הישיבה ודומ"צ בית מדרשנו ברמות, שעורר את הבחורים בכך שהשל"ה הק' כתב "ולבי אומר לי שהיום מסוגל לאמירת תפילה זו", ומכיון שזה נתקבל מאוד וההורים שיחי' וגם הוריהם הזקנים שליט"א כולם עומדים היום בתפילה ותחנונים לבורא כל עולמים בתפילה זו המיוחדת להצלחת הבנים והנכדים, שומה עלינו להצטרף עמהם בתפילה זו כדבעי ובכך שיראו במרום שאף אנו חפצים להתעלות בתורה ויראה עי"ז יתקבלו כל התפילות לרצון לפני אדון כל.

ביום המיוחס ב' סיון העעל"ט הופיע בהיכל הישיבה המחוזתן הגה"צ רבי יעקב אליהו אונסדורפער שליט"א רב ור"מ דקהל 'ראשית חכמה' מנוטריאול, ומסר שיחת חיזוק מיוחדת לקראת הימים הגדולים כהכנה למותן תורה, כאשר מקודם לכן הקדים המנהל רוחני הרה"ג רבי חיים יחיאל מיכל הלברשטאם שליט"א בשיחת הכנה לקבלת התורה ובזכות הגדולה שיש לנו לקבל התורה מחדש ביום זה.

לאחמ"כ נש א האורח החשוב מדברותיו והביא פנינים יקרים מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בחובת התפילה מעומק הלב להצלחה בתורה מחד, ומאידיך בהודאה להשי"ת נותן התורה נתן לנו דייקא את התורה כדי שנצליח עי"ז לנצח את היצה"ר, וסיים בברכות שנזכה כולנו לקבלת התורה מתוך שמחה, ולהמשיך להתעלות בלימודה לאורך ימים. ביום אסרו חג שבועות עלו ובאו למעון הקודש ברינה יחד עם המשגיח הרה"ג ר' אהרן וייספיש שליט"א, קבוצה נבחרת מתלמידי ישיבתנו הק' המשתפים

במסגרת "שחר אקדמך" בו מוסיפים ללמוד עוד כשעה לפני התחלת סדר בוקר מטעם הישיבה. הבחורים זכו להתפלל תפילת שחרית בצל הקודש בצילו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, לאחר התפילה המרוממת זכו לעבור בפני הקודש, מרן שליט"א הביע קורת רוחו המרובה מהבחורים העמלים ויגיעים באהלה של תורה ומשכימים קום בשעות המוקדמות של הבוקר, וכן העניק לבחורים עצות והדרכות בעבודת ה' והאיך להרגיש טעם ומתיקות בתפילה, והתבטא מר"ש שכל בחור שרוצה ללמוד משך כל היום צריך גם להשכים וללמוד לפני התפילה, לאחמ"כ סעדו הבחורים בפת שחרית בישיבה גדולה פעיה"ק קרית צאנז.

מהנעשה ונשמע בכלל הוראה בביתר עלית

לאחר שזכו לומדי מסגרת 'הלכות שבת' בהיכל הכולל בביתר עילית, ללמוד במשר זמן החורף שעעל"ט את כל הלכות אמירה לנכרי בשבת עם כל פרטיה ודקדוקיה, על כל סימניה עם פסקי שוער"ה, וללבן הדק היטיב עד הלכה למעשה, עלו במשך השבוע האחרון להבחן אצל רבני העיר, המרא דאתרא הגאון רבי חיים וויס שליט"א, ודייני דקהילתנו הגרא"ש שטיגליץ שליט"א והגר"י שוורץ שליט"א, אשר משך זמן רב טיילו ארוכות בכל ההלכות והפליאו בידיעותיהם וידעו לענות על כל שאלה בשפה ברורה ובהצלחה גדולה.

לכבוד ידעיתם ובקיאותם המופלגת, נערכה בסוף השבוע מעמד לחיים בהיכל הכולל לכבוד התורה ולומדיה, במהלכה חולק מילגות מיוחדות ע"י הנהלת המוסדות לאברכים החשובים שליט"א שעמדו בכור המבחן. קשרי תודות נקשרו קדם ראש הכולל הרב חיים נתן גלנץ על כל ההשקעה בהצלחת האברכים ועל דאגתו לחלוקת המילגות.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין, איש האשכולות, רב חניא ורב חסדא, נודע בשערים לשם ולתהלה, ליבו ער ופתוח כאולם לכל דבר שבקדושה, ה"ה

הרה"ח ר' מרדכי אליעזר הכהן שווארץ הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת נישואי בנו המו"פ בתוי"ש החבר יעקב יוסף הכהן נ"י

עב"ג הכלה תחי' במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' חיים שלמה זלמן הי"ו ולחותנו הרה"ח ר' מנחם מנדל שכטר הי"ו

ויהא רעוא שבזכות עזרתו הנדיבה יתמשך עליו ועל ב"ב שפע חיים טובים וארוכים, ואך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד פתוך סייעתא דשמיא ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **יצחק וירצברג** הי"ו
אב"י בירושלים עיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת נישואי בנו

החתן המו"מ בתוי"ש כפר אליעזר נ"י
עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' **אברהם קליין** הי"ו - פעיה"ק

ובברכת מזל טוב

לסב הרה"ח ר' אהרן ברנט הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **שמואל צבי ארנפלד** הי"ו
פז"ל היכלי התורה והחסד

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת נישואי הבת תחי

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש

כפר יוסף נתן הרשקוביץ נ"י
בן הרה"ח ר' בנימין הי"ו - לונדון

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' **אברהם שלמה ראטה** הי"ו

הרה"ח ר' **משה הרשקוביץ** הי"ו

והרה"ח ר' **בערל רוזנברג** הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **יקותיאל יהודה דיקשטיין** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת הולדת הבן נ"י

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' **אליעזר** הי"ו

לחותנו הרה"ח ר' **נפתלי יחזקאל בורד** הי"ו

ולזקניו, הרה"ח ר' **שלום יוסף דיקשטיין** הי"ו

הרה"ג רבי **יעקב קאפיל גרין** שליט"א

הרה"ח ר' **יוסף בורד** הי"ו

והרה"ח ר' **פאיר דוד שנטר** הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרב **יונה אונסדורפר** הי"ו
אב"י בבארא פארק

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבן כפר ישראל נ"י

והכנסתו בבריתו של אברהם אביו ע"י

ובברכת מזל טוב

לאביו הג"ר **יוסף דוב שליט"א**

רב ביהמ"ד ראשית חכמה בפונטריאול

ולחותנו הרב **נפתלי חיים ליבער** שליט"א

אב"י בבארא פארק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין

הרה"ג ר' **משה פאיר אורנשטיין** הי"ו
אב"י בבארא פארק

לעילוי נשמת

אביו הרה"ח מוה"ר ישראל דוב

בן מוה"ר **משה ז"ל**

נלב"ע ביום כ"ב סיון תש"פ

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב

לזכות רפואתה השלימה של
האשה החשובה

מרת גאלדא איטא אסתר
בת צירל תחי

לרפואה שלימה

בכל איבריה וגידיה

בתוך שאר חולי ישראל

מרכז התורה והחסד קרית צאנז

משדוד של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מזמור לתורה

נתכבד לשגור בזאת קדם ירידנו היקר איש חמודות צדקה וחסד בראש מעיינו חכם לב יקר מעורת בעתו קול הרעה נשמע בזכורתו זכות הרבים רגליה בו עושה בנאמנות בקשת רבו להרבות בישראל תורה והוראה יום היללה להרבות אורה גדול עמודיהתווד ב'מרכז התורה'

הרה"ח ר' יצחק זעליג רייך שליט"א

מיקירי וחשובי קהילתנו הק' בלונדון

על אשר בזכות מתת ידו הנכבדה למען לומדי התורה, התאפשרה לנו בסיעתא דשמיא חלוקת המלגה החודשית, עבור למעלה מ-400 אברכי רשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז

תשוח"ח לו!

ובזאת נשגור לפני מע"כ ברכת מזל טוב לדגל שמחת נישואי הבן החתן המו"מ בתורה וביר"ש טהורה כמר אלחנן נ"ו עב"ג הכללה החשובה תחי'

ברוך דבשמיא יהא בסערם כל זמן ועידן להתברך בשבע ברכות טבין וקשוי ז"ה היווג יעלה יפה לבנין עדי עד, על אדני התורה יושנת הבית בהיבנותו ל אודך ימים ושנים ישמע במעונם ששון ושמחה, כל ימיכם ידפוכם אך טוב

בברכה נאמנה

יוזא שפירא

רבאן וקלאיזימאן

ב"ד, סיון התשפ"ב

שִׁמְחָה בְּשִׂמְחַת רַעִים הָאֲהוּבִים

שִׁיר וְקוֹל תּוֹדָה נִרְעָה, אֶת מִיטֵב הַבְּרוּכּוֹת וְאִיחֻוּלִים מֵעוֹמֵק לֵב לְהַבִּיעַ,
 קִדְּם הָאֵי גְבֵרָא רַבָּא, טוֹב הַעֵין וְרַךְ הַלֵּב
 אֲשׁוֹן וְרֵאשׁ לְכָל דְּבַר שְׂבִקְדוּשָׁה, מִסּוּר בְּכָל לֵב לְהַקְמִת
 וְהַחֲזִקְתָּ הַיְכָלִי הַתּוֹרָה וְהַחֲסֵד, וּלְמַעַן הַתּוֹרָה וְהַתְּלַמִּידִי
 דִּי רַב לּוֹ עֲבָר וְסִיּוּע לְכָל מַפְעֵלוֹת הַקְּדוּשׁ וּמוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה וְהַחֲסֵד,
 וּפּוֹעֵל תְּמִיד לְמַעַן כָּל קְדוּשֵׁי מַמְלַכַת בֵּית צֶאֱנֹז
 וְחֵזִיק וְעוֹשֶׂה חֶסֶד בְּכָל מְאֹדוֹ, דְּלַחֲזוּ פְתוּחָה לְכָל דֵּל וּמִבְקֵשׁ בְּכָל עֵת,
 וְאֲזַנּוּ וְלִיבּוֹ קִשְׁוִיבִים תְּמִיד לְמַעַן הַפְּרֵט וְהַכֹּל
 וְיִיבֵב וְאֶהוּב עַל הַמְּקוֹם וְעַל הַבְּרִיּוֹת, צַהֲלֵחוּ עַל פְּנֵי תְּמִיד נְסוּכָה,
 עַל כָּל דְּבַר מְצוּהָ וְעִזְרָה תְּמִיד בְּשִׂמְחָה עִי
 גֵּשׁ הָאֲשְׁכּוֹלוֹת, פְּנֵי מְאִירִים בְּשִׁבְחוֹ עִם חֲבֵרִים, מוֹכְתֵר בְּנִימוּסִין,
 פֶּאֶר הַמַּעֲלּוֹת וְאֲצִיל הַמִּידוּת, יִשָּׂר וְתֵאמֵן בְּכָל דְּרַכִּי
 קֶר שְׂבַעֲרִכִין, מִסּוּר בְּכָל יִשׁוּחוֹ לְמַעַן רְצוֹן צְדִיק,
 וּמִתְמַסֵּר לְעַמּוּד לִימִין כִּיָּק מֶרֶן אֲדַמְרִי הַגְּהִ'ק שְׁלִיטָא בְּכָל לַי

הַרְה"ח ר' בַּר יוֹחָאֵי שְׂמַעוֹן הִי"ו מְנַהֵל הַיְכָלִי הַתּוֹרָה וְהַחֲסֵד דְּחַסִּידֵי צֶאֱנֹז

וְאִתּוֹ עַמּוֹ מִנְבִּיט, נו"ב הַיְקִירָה וְהַחֲשׁוּבָה שְׂתַחֲזִי, אֲשֶׁת הַחֲזִיל עֲטַרְת בַּעֲלָה

לַעֲת מְשׁוֹשׁ דּוּדִים בְּשִׂמְחַת רַעִים הָאֲהוּבִים, בְּיוֹם אֲפְרִיזֵן בְּתוֹ הַיְקִירָה

עב"ג המו"מ במעלות דמות, אוצר כלי חמדה, מבחירי תלמידי ישיבה"ק, ה"ה

הַהֲתַן יְהוּדָה אֶהְרֵן גְּרִינְבֵּרְג נִי"ו

בן ידינו היקר והנגעלה, רב חינוך ורב חיסודא, יקר שבערין, מוכתר בנימוסין
 ורב הקילוסין, תורה וגדולה על שולחנו מאוחדים, רחים ומוקיד רבנן ואיהו
 גופיא צורבא מדרבנן, דודף חסדו וצדקה ולכל דל ואבין ביתו וליבו פתוחים
 לדרווחה, טוב העין והלב, ה"ה

הַרְה"ח ר' מִיכָאֵל גְּרִינְבֵּרְג הִי"ו

יהא רעוא קדם בורא עולם, אשר ישלים זה הבנין, לבנין עדי עד ולקשר של
 קיימא, והבית בהיבנותו יהא מושחת על אדני התורה והחסידות, לתפארת
 המשפחות המעשירות, ולנחת רוח ההורים והסבים, מתוך בריות גופא ונהורא
 מעליא, זכות מעשיו הכבירים, יעמדו להם לזכות לאות רוב ברכה והצלחה
 בכל משלח ידיהם, מתוך הרחבת הדיעת וסייעתא דשמיא, זכותם הגדולה
 וברכת קדשם של רבה"ק נב"מ ויב"חט"א יעמדו לימינם להשפיעם טללי
 ברכות ושפע חיים וטובה משמי מעל וכל מילי דמיטב, עדי טכא כולנו לשוש
 בשמחה השלמה והאמיתית בביתא יען ובבנין בית הבחירה במהרה, אכ"ה

כַּעֲתִירַת וּבְרַכַת יִדִּיךְ מוֹקִירִיךְ בְּכָל לֵב מִשְׁפַּחַת הַיְכָלִי הַתּוֹרָה וְהַחֲסֵד

צוֹת הַרוּחַנִי צוֹת הַגִּשְׁמִי צוֹת הַמַּשְׂרָד

יוסף משה דוב הלברשטאם
בן כ"ק מרן אאדמו"ר שליט"א
רב ואב"ד חסידי צאנז בארה"ב
וראש ישיבת צאנז
718-2869783 - 053-3104600

בעה"י, ערש"ק לסדר יְהִתְחַזְקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ הַתְּשֻׁבָּה

יקר וגדולה

בשיר וקול תודה נריע, את מיטב הברכות ואיחולים מעומק לב נביע, קדם הני תרי צנתרי דדהבא, היקרים מזהב ומפז, ראשונים לכל דבר שבקדושה, מסורים להחזקת היכלי התורה והחסידות, מתמסרים בכל לב למוען ההוגים באורייתא, ידיהם רב להם בעזר וסיוע למפעלות הקודש לבית צאנז, ומתמסרים ללא לאות לכל צרכי חצר הקודש במוכת עין ולב, ה"ה

העסקנים הדגולים והמסורים בלב ונפש הרה"ח ר' בר יוחאי שמעון הי"ו, והרה"ח ר' זאב הלוי קליין הי"ו, מנהלי היכלי התורה והחסידות דחסידי צאנז, אשר בכתף יישאו את העול הכבד ועומדים לשרת בקודש בדעת ובחן, בתבונה ובחכמה, ששים ושמוחים להיות לעזר לרבנן ותלמידהון על כל צעד ושעל, ועומדים במסירות ונאמנות לימין כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א מזה רבות בשנים.

נקדמה פניהם בברכה מרובה, ובתודה והערכה ממעמקי לבב פנימה, על מסירותם הרבה על כל צעד ושעל משך כל השנה כולה לבל יחסר המזג ברוחניות ובגשמיות, ובפרט לעת עתה, לאחר שמפרו נפשם וליבם בהקמת קרן יקר אורייתא' למען תת יקר וגדולה למרביצי ומנחילי התורה, חברי הצוות הרוחני הרבנים הנאונים שליט"א המשקיעים כל כוחם ואונם למען העמדת דור העתיד של עולם התורה בחצר קדישנו.

אתם עמוס נשגד את ברכתנו קדם כל העוסקים והמסייעים במלאכת הקודש בכל ימות השנה ובפרט עם הקמת הקרן החדשה, לנדיבי הלב אשר נמלו ע"ע מקח טוב להחזיק מפעל נחוץ וחשוב זה, ולכל הנוטלים חלק בהקמת קרן חשובה זו.

בתפילה ותחינה נשגד ברכתנו, כי יהא רעוא קדם גותן התורה ברוך הוא, שזכותם הגדולה של רבוה"ק זיע"א וברכת קדשו של יבלחט"א כ"ק מרן אאדמו"ר הגה"ק שליט"א, יעמדו לימינם להושיעם בכל מיילי דמיטב, וימלא ד' משאלות ליבם לטובה ולברכה, ויזכו להמשיך עוד רבות בשנים דשנים ורעננים, להחזיק ולהרחיב את מוסדות התורה והחסידות, להרבות ספסלי דבי מדרשא ולהוסיף חיילים לתורה ולתעודה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אושר ועושר, הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, מתוך רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ה, עדי נזכה כולנו לגאולה השלמה והאמתית בביאת משיח צדקנו במהרה, אכ"ר.

כעתירת וברכת ידידכם ומוקירכם בכל לב

בשם צוות הרוחני

חק' יוסף משה דוב הלברשטאם

ראש הישיבה

להלן עומד
ומשמש
אף כאן
עומד ומשמש
לישועתן
של ישראל

מה

1800-800-313

הזכרת שמכם
ונקשותכם האישית
מדי ערב ר"ח
בתרומת
₪180

הזכרת שמכם
ונקשותכם האישית
100 ימים
מט' תמוז ועד לאחר ירח האיתנים
בתרומת
₪250

הזכרת שמכם
ונקשותכם האישית
מדי יום ויום
בתרומת
₪391
(כמתן ישועה)

בחיים חיותו היה עמוד צלהותון דישראל רבינו הקוה"ט זיע"א
עומד ומשמש לישועתן של ישראל, ופועל ישועות בקרב הארץ.
גם היום ממשיכים לפעול ישועות לכלל ולפרט כבחיים חיותו,
ומזכירים לפניו את ה'קויטעל' שלנו כל יום ויום, כל השנה.

מוקד התפילה על ציון כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א

חנוקים ודנוקים נר הושע נא!

עת שתצטרכו
יום
השנה
שם בפרטיות
בקשה
הישועות

כל

1800-800-313

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
מדי ערב ר"ח
בתרומת
180 ₪

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
100 ימים
מט' תמוז ועד לאחר ירח האיתנים
בתרומת
250 ₪

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית
מדי יום ויום
בתרומת
391 ₪
(כתמין ישועה)

מוקד 'הזכירו לפניו' ממשיך לפעול גם השנה בס"ד
ומעניק לכם את ההזדמנות להצטרף להזכרת
שמכם ובקשתכם הפרטית בכל יום - כל השנה ע"י שליח קבוע
בציון המצינת של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

חנוקים ודנוקים נר
חושע נא!

